

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit terveyskeskuksissa 2009

Öppenvårdsbesöken inom primärvården på hälsovårdcentralerna 2009

Satu Vuorio
+358 20 610 7370
satu.vuorio@thl.fi

Sanna-Mari Saukkonen
+358 20 610 7363
sanna-mari.saukkonen@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
PL 30 (Mannerheimintie 166, Helsinki)
00271 Helsinki
Puhelin: + 358 20 610 6000
www.thl.fi

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit terveyskeskuksissa 2009

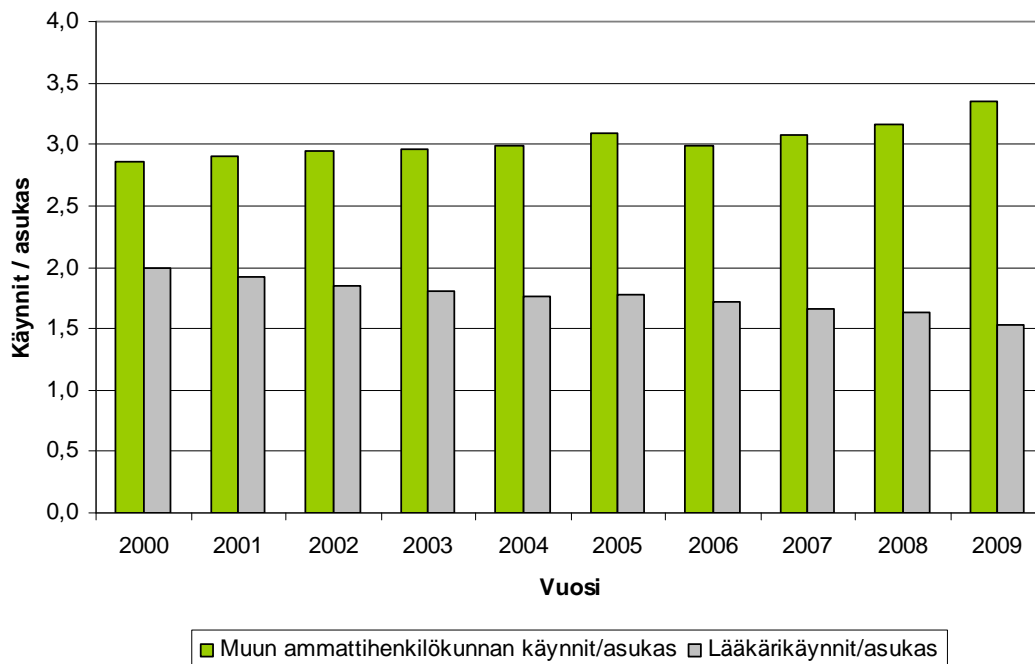
21.10.2010

Vuonna 2009 oli noin 26 miljoonaa terveyskeskuskäyntiä. Terveyskeskuskäyntejä oli 2,4 % enemmän kuin vuonna 2008. Terveyskeskuskäyntien määrää lisäsi erityisesti vuoden lopulla epidemiaksi kehittynyt sikainfluenssa, eli influenssa A(H1N1), sekä väestön rokottaminen influenssaa vastaan. Asukasta kohden käyntejä oli 4,9.

Lääkärikäynnit ovat tasaisesti vähentyneet 2000-luvulla. Vuodesta 2000 vuoteen 2009 mennessä käyntien määrä on vähentynyt yli 10 miljoonasta käynnistä reiluun 8 miljoonaan käyntiin. Asukasta kohti lääkärikäyntejä oli vuosituhaten alussa 2,0, mutta vuonna 2009 vastaava luku oli 1,5. Samanaikaisesti käynnit muun ammattihenkilökunnan luona ovat lisääntyneet. Muun kuin lääkärin luokse tehtiin vuonna 2009 asukasta kohden 3,3 käyntiä. Vuonna 2000 vastaava luku oli 2,9. (Kuvio 1.)

Terveyskeskuspalveluita käytettiin vuonna 2009 eniten Oulun läänissä, jossa asukasta kohden tehtiin 5,3 terveyskeskuskäyntiä. Etelä-Suomen läänissä käyntejä oli vähiten (4,6 käyntiä/asukas). Myös lääkärikäyntejä tehtiin Etelä-Suomen läänissä vähemmän kuin muissa lääneissä (1,3 käyntiä/asukas). (Taulukko 3.)

Kuvio 1. Väestöön suhteutetut terveyskeskusten lääkärikäynnit ja käynnit muun ammattihenkilökunnan luona vuosina 2000–2009

Terveyskeskuskäynnit palvelumuodoittain

Tilastoraportin tiedot kerätään Manner-Suomen terveystaloksilta, jotka ilmoittavat tiedot terveystalosten kuntajaon mukaisesti sekä raportoimalla ulkokuntalaisten käynnit yhteissummana. Tilastoraportissa tiedot esitetään lääneittäin. Tiedot perusterveydenhuollon avohoidon terveystalosten käynneistä ovat saatavilla myös tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANetissä (www.sotkanet.fi), jossa on mahdollista tarkastella tietoja kuntatasolla.

Vuonna 2009 perusterveydenhuollon avohoitokäyntejä oli yli 26 miljoonaa. Avohoidon käynnit lisääntyivät 2,4 % vuoteen 2008 verrattuna. Kaikista käynneistä lääkärikäyntien osuus oli 31,5 % ja muun ammattihenkilökunnan 68,5 %. Asukasta kohden avohoitokäyntejä tehtiin 4,9. Jos asiakas käy samalla käynnillä sekä lääkärin että muun ammattihenkilön luona, tässä tilastossa näkyy ainoastaan lääkärikäynti. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit terveystaloksissa 2009

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit 2009	Lääkärikäynnit	Muun ammattihenkilökunnan käynnit	Käynnit yhteensä	Lääkärikäynnit / 1000 asukasta	Muun ammattihenkilökunnan käynnit / 1000 asukasta	Käynnit yhteensä, muutos 2008–2009, %
Äitiysneuvola	198 903	832 402	1 031 305	202	847	0,4
Lastenneuvola	265 101	1 227 979	1 493 080	563	2 607	8,7
Perhesuunnittelu-neuvola	66 080	144 653	210 733	67	147	-1,8
Kouluterveydenhuolto	155 017	1 461 041	1 616 058	287	2 705	5,4
Opiskeluterveydenhuolto	45 437	470 486	515 923	69	711	13,5
Työterveyshuolto	479 316	523 842	1 003 158	135	147	-6,0
Kotisairaanhoido	46 103	4 255 950	4 302 053	9	795	5,5
Mielenterveyshuolto	94 915	576 101	671 016	18	108	1,9
Fysioterapia	0	1 353 154	1 353 154	0	253	-3,9
Muu avohoido I. avosairaanhoidon vastaanottokäynnit	6 877 518	7 051 791	13 929 309	1 285	1 318	1,7
Koko perusterveydenhuolto	8 228 390	17 897 399	26 125 789	1 538	3 344	2,4

Terveystalosten avohoitokäynneistä lisääntyivät opiskeluterveydenhuollon, lastenneuvolan ja kotisairaanhoidon käynnit. Myös kouluterveydenhuollon käyntien määrä lisääntyi vuoteen 2008 verrattuna.

Opiskeluterveydenhuollon käynnit ovat lisääntyneet vuosittain vuodesta 2004 alkaen. Opiskeluterveydenhuollon käyntimäärät alkoivat siis lisääntyä jo ennen kansanterveyslain muuttumista kesällä 2007, jolloin lukiolaisten terveydenhuolto siirtyi kouluterveydenhuollosta opiskeluterveydenhuoltoon. Vuonna 2009 käynnit lisääntyivät yli 60 000 käynnillä (13,5 %) vuoteen 2008 verrattaessa. Väestöön (16–25-vuotiaat) suhteutettuna opiskeluterveydenhuollon käyntejä tehtiin 0,8. Kaikista avoterveydenhuollon käynneistä opiskeluterveydenhuollon käyntejä oli 2,0 %.

Vuonna 2009 lastenneuvolakäynnit lisääntyivät 8,7 % vuoteen 2008 verrattaessa. Väestöön (0–7-vuotiaat) suhteutettuna lääkärikäyntejä oli 0,6 ja muun kuin lääkärin luona käytiin 2,6 kertaa.

Kotisairaanhoidon käynneiksi lasketaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan perustuvat käynnit. Vuonna 2009 käyntejä oli noin 4,3 miljoonaa. Kaikista avoterveydenhuollon käynneistä kotisairaanhoidon osuus oli 16,5 %. Väestöön suhteutettuna kotisairaanhoidon käyntejä tehtiin 0,8 asukasta kohti. Kotisairaanhoidon käyntimäärän lisääntymistä selittää paitsi väestön ikääntyminen, myös toimin-

nassa tapahtuneet muutokset. Yhdistetystä kotihoidosta ei välttämättä saada tarkkaan eroteltua kotisairaanhoidonkäyntejä.

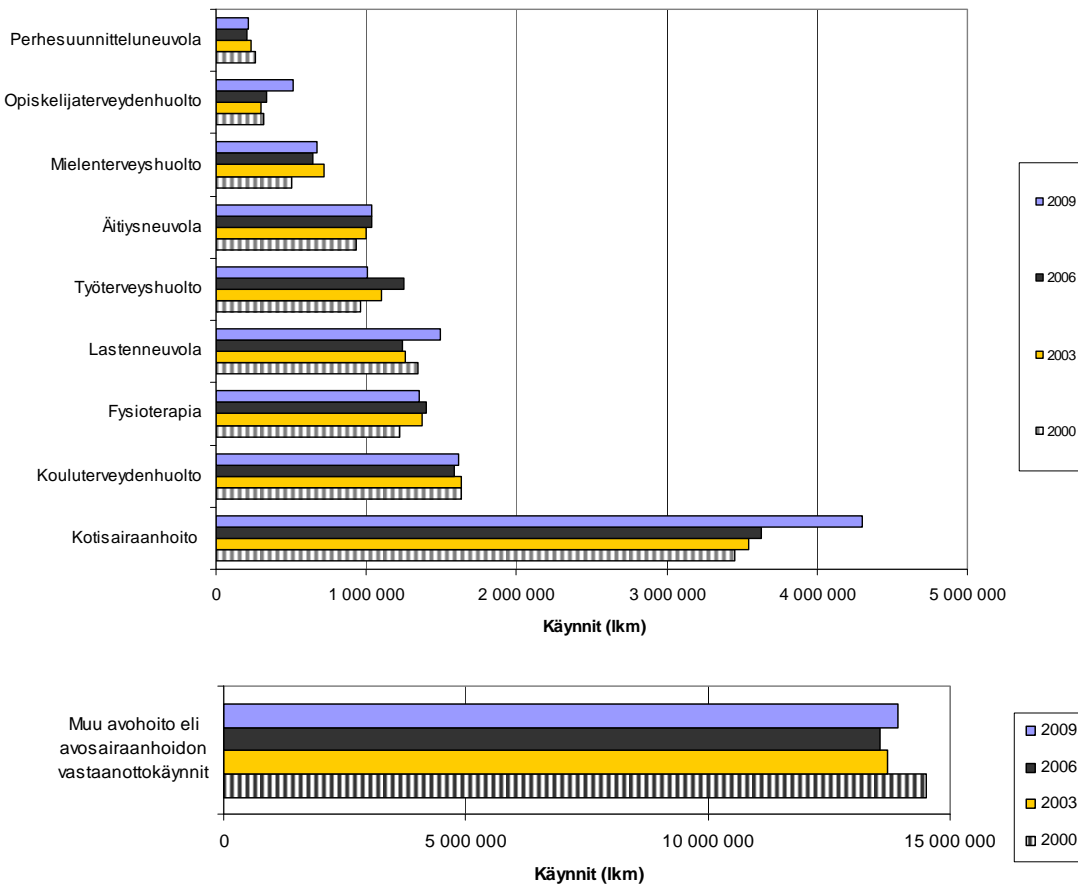
Kouluterveydenhuollossa käynnit lisääntyivät yli 80 000 käynnillä (5,4 %) vuoteen 2008 verrattuna. Väestöön (7–15-vuotiaat) suhteutettuna käyntejä tehtiin 3,0. Enemmistö käynneistä (90,4 %) oli muun terveydenhuollon ammattihenkilöstön tekemiä.

Varsinkin opiskelu- ja kouluterveydenhuollon sekä lastenneuvolan käyntien lisääntymistä vuonna 2009 selittää osittain myös sikainfluenssa ja epidemian torjumiseksi järjestetyt väestön joukkorokotukset. Vuoden 2009 lopulla rokotettiin rokotusjärjestyksen mukaisesti pienet lapset, koululaiset ja nuoret aikuiset ennen muun terveen väestön rokotusten aloittamista.

Käynnit vähenivät vuonna 2009 työterveyshuollossa, fysioterapiassa ja perhesuunnitteluneuvolas- sa. Työterveyshuollon käyntien vähenemistä selittää lähinnä palvelun ulkoistaminen yksityisille yrityksille tai kunnallisille liikelaitoksille. Kunnallisten liikelaitosten osalta työterveyshuollon käynti- tiedot tulisi tilastoida tämän tilaston mukaan kunnallisiin avohoitokäynteihin, mutta tietojen saami- ssa on ollut hankaluuksia.

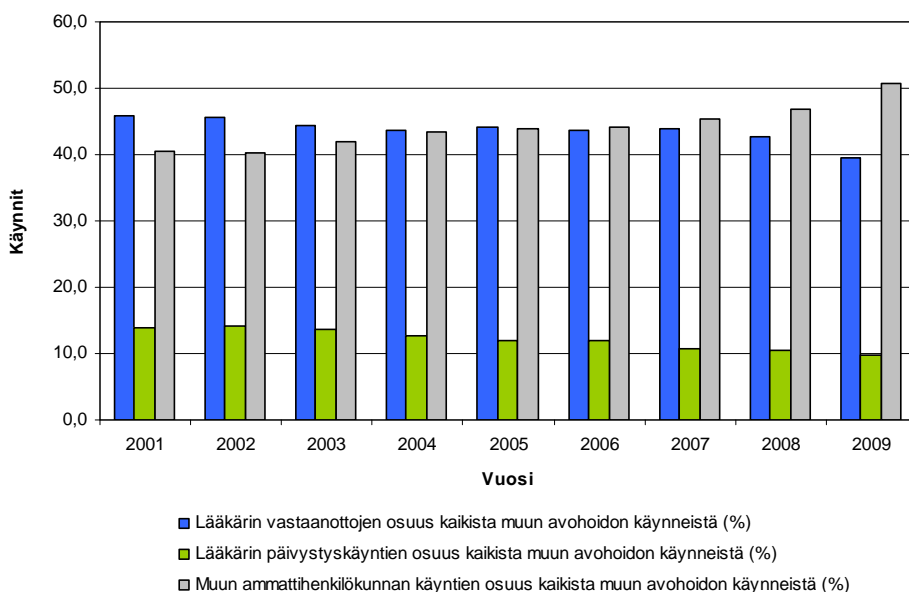
Käynnit ovat lisääntyneet 2000-luvulla varsinkin kotisairaanhoidossa. Suurin osa terveyskeskus- käynneistä kirjautuu kuitenkin avosairaanhoidon vastaanottokäynneiksi (tilastossa "muu avohoito"). Muun avohoidon käynnit vähenivät vuosituhaten alusta aina vuoteen 2007 asti. Kahden viime vuoden aikana muun avohoidon käyntimäärät ovat kuitenkin lisääntyneet jonkin verran. Vuosittai- nen käyntimäärien vaihtelu on 2000-luvulla ollut hyvin maltillista. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Terveyskeskusten avohoitokäyntien muutokset 2000–2009 toiminnoittain

Terveyskeskusten avosairaanhoidon vastaanottokäynneistä lääkärikäyntejä oli vuonna 2009 enää vajaa puolet (muu avohoito 49 %). Edelliseen vuoteen verrattuna lääkärikäynnit vähenivät jonkin verran ja muun ammattihenkilöstön luokse tehty vastaanottokäynnit puolestaan lisääntyivät. Päivystyskäyntien osuus avosairaanhoidon lääkäreiden vastaanottokäynneistä on vähentynyt 2000-luvulla. Vuonna 2009 lääkärin päivystyskäyntien osuus avosairaanhoidon vastaanottokäynneistä oli alle kymmenen prosenttia (9,8 %). Lääkärin päivystyskäyntien vähenemistä selittää tässä tilastoinnissa osaltaan toiminnan ulkoistaminen tai siirtyminen alueellisiin yhteispäivystyskäytäntöihin. Avohoidon tiedonkeruussa ei kysytä muun ammattihenkilökunnan päivystyskäyntejä, joten niiden kehityksestä ei ole saatavilla tietoa. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Terveyskeskusten avosairaanhoidon (=muu avohoito) vastaanottokäyntien jakautuminen lääkärin ja muun ammattihenkilökunnan päivävastaanottoihin sekä lääkärin päivystyskäynteihin vuosina 2001–2009

Enemmistö terveyskeskuskäynneistä tehtiin vuonna 2009 muun kuin lääkärin luokse. Muun ammattihenkilökunnan luokse tehty käynnit ovat tasaisesti lisääntyneet 2000-luvulla ja vuonna 2009 käyntejä oli yli 17 miljoonaa. Asukasta kohden suhteutettuna käynnit ovat vaihdelleet 2,9 ja 3,3 välillä. Lääkärikäyntien määrä on tarkastelujakson aikana puolestaan laskenut reilusta 10 miljoonasta käynnistä runsaaseen 8 miljoonaan käyntiin. Vuonna 2000 lääkärikäyntejä oli asukasta kohti 2,0, kun vastaava luku vuonna 2009 oli 1,5. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Avohoitokäynnit terveyskeskuksissa vuosina 2000–2009 sekä koko maan väestön suhteutetut asukaskohtaiset käyntimäärät

Vuosi	Lääkärikäynnit	Käynnit muun ammattihenkilökunnan luona	Kaikki avohoitokäynnit yhteensä	Avohoitokäynnit / asukas	Muun ammattihenkilökunnan käynnit/asukas	Lääkärikäynnit/asukas
2000	10 350 203	14 780 280	25 130 483	4,9	2,9	2,0
2001	10 002 715	15 081 313	25 084 028	4,8	2,9	1,9
2002	9 624 200	15 319 293	24 943 493	4,8	2,9	1,8
2003	9 444 252	15 424 472	24 868 724	4,8	3,0	1,8
2004	9 196 743	15 689 833	24 886 576	4,8	3,0	1,8
2005	9 363 661	16 265 880	25 629 541	4,9	3,1	1,8
2006	9 072 828	15 804 191	24 877 019	4,7	3,0	1,7
2007	8 777 433	16 268 093	25 045 526	4,7	3,1	1,7
2008	8 689 808	16 811 950	25 501 758	4,8	3,2	1,6
2009	8 228 390	17 897 399	26 125 789	4,9	3,3	1,5

Terveyskeskuskäynnit lääneittäin

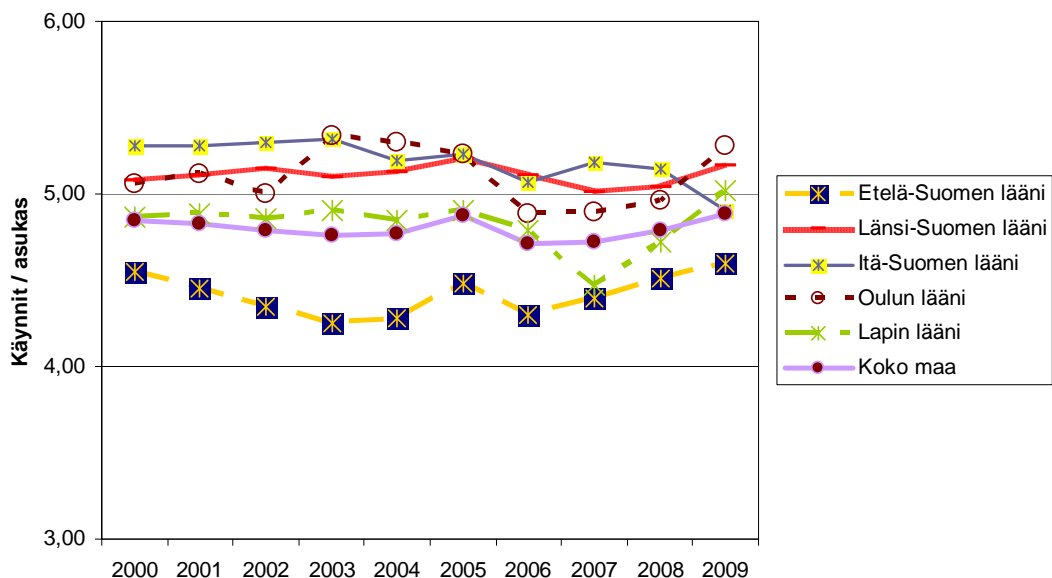
Eniten terveyskeskusten palveluita käytettiin vuonna 2009 Oulun läänissä, jossa asukasta kohden tehtiin 5,3 terveyskeskuskäyntiä. Vähiten lääkärikäyntejä tehtiin Etelä-Suomen läänissä (1,3 käyntiä/asukas). Etelä-Suomen läänissä myös kaikkien käyntien määrä suhteessa asukaslukuun oli pienin (4,6 käyntiä/asukas). Eniten avohoitokäyntien määrä lisääntyi Lapin läänissä (5,9 % enemmän kuin vuonna 2008). (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Terveyskeskusten avohoitokäynnit lääneittäin vuonna 2009

Lääni	Lääkäri- käynnit	Muut ammattihenkilö- kunnan käynnit	Käynnit yhteensä	Käynnit /asukas	Lääkäri- käynnit/asukas	Muutos avohoitokäynneissä 2008–2009, %
Etelä-Suomen lääni	2 954 671	7 203 353	10 158 024	4,6	1,3	2,2
Itä-Suomen lääni	1 022 317	1 773 743	2 796 060	4,9	1,8	-2,5
Lapin lääni	296 688	626 378	923 066	5,0	1,6	5,9
Länsi-Suomen lääni	3 228 938	6 529 009	9 757 947	5,2	1,7	3,3
Oulun lääni	725 776	1 764 916	2 490 692	5,3	1,5	4,9

2000-luvun aikana keskimääräinen vuosittainen käyntien määrä on koko maassa pysynyt alle viidessä käynnissä asukasta kohden. Eniten terveyskeskuksessa ovat 2000-luvulla käyneet Itä-Suomen läänin asukkaat, joille kertyi keskimäärin 5,2 käyntiä vuodessa. Myös Länsi-Suomen ja Oulun lääneissä terveyskeskuskäyntien keskiarvo on yli viisi käyntiä asukasta kohden. Vähiten terveyskeskuspalveluita ovat käyttäneet viimeisen kymmenen vuoden aikana Etelä-Suomen läänin asukkaat, jotka ovat käyneet keskimäärin 4,4 kertaa vuodessa terveyskeskuksessa. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Kaikki terveyskeskuskäynnit lääneittäin 2000–2009

Korkein terveyskeskuslääkärillä käyneiden asiakkaiden osuus oli Länsi-Suomen läänissä, jossa 64,8 % asukkaista kävi lääkärin vastaanotolla vuonna 2009. Pienin asiakkaiden osuus oli Etelä-Suomen läänissä, jossa 52,6 % asukkaista oli terveyskeskuslääkärin asiakkaana. Koko maan tasolla asiakasmäärät vähenivät (3,5 %) verrattaessa vuotta 2009 vuoteen 2008. (Taulukko 4.)

Taulukko 4. Terveyskeskusten lääkärien asiakkaat lääneittäin vuosina 2008–2009

Lääni	2008 Lääkärin asiakkaita	2008 Asiakkaiden % -osuus läänin asukkaista	2009 Lääkärin asiakkaita	2009 Asiakkaiden % -osuus läänin asukkaista	Asiakasmäärän muutos 2008–2009, %
Etelä-Suomen lääni	1 210 979	55,2	1 162 509	52,6	-4,0
Itä-Suomen lääni	332 956	58,3	329 175	57,8	-1,1
Lapin lääni	1 15 224	62,6	116 416	63,4	1,0
Länsi-Suomen lääni	1 275 354	67,8	1 223 857	64,8	-4,0
Oulun lääni	310 373	66,1	300 228	63,6	-3,3
Koko maa yhteensä	3 244 886	60,9	3 132 185	58,5	-3,5

Avohoidon lääkärikäynnit ja lääkärin potilaat ikäryhmittäin

Vuonna 2009 terveyskeskusten lääkärikäynnit vähenivät kaikissa ikäryhmissä. Eniten vähenivät 1–6-vuotiaiden lääkärikäynnit (12,4 %). Ikäryhmittäin tarkasteltuna peruskouluikäiset lapset kävivät lääkärissä kaikista vähiten (1,1 käyntiä). Useimmin lääkärissä kävivät alle 1-vuotiaat ja 85 vuotta täyttäneet (2,7 käyntiä). (Taulukko 5.)

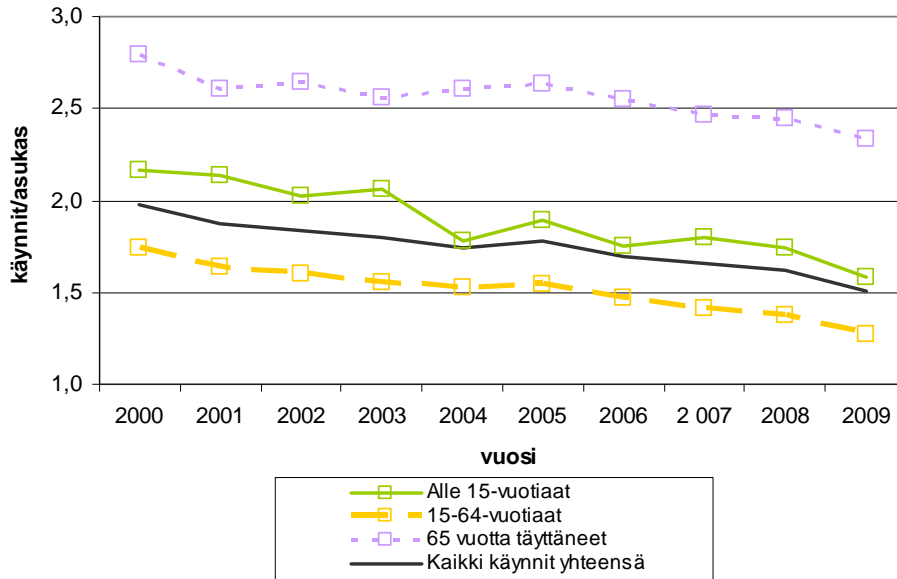
Taulukko 5. Terveyskeskusten lääkärikäynnit ja keskimääräiset käyntimäärät asukasta kohti ikäryhmittäin tarkasteltuna vuonna 2009 ja vertailu vuosiin 2008 ja 2000

Lääkärikäynnit ikäryhmittäin	Lääkäri- käynnit	Lääkäri- käyntejä / asukas	Keskimääräinen lääkärikäyntien muutos 2008–2009, %	Keskimääräinen lääkärikäyntejä/asukas muutos 2000–2009, %
Alle 1-vuotiaat	163 797	2,7	-6,7	-32,8
1–6-vuotiaat	736 391	2,1	-12,4	-29,6
7–14-vuotiaat	507 078	1,1	-7,1	-23,4
15–49-vuotiaat	2 951 243	1,2	-7,6	-27,5
50–64-vuotiaat	1 568 462	1,3	-7,9	-26,5
65–74-vuotiaat	993 405	2,1	-4,9	-21,6
75–84-vuotiaat	842 439	2,6	-3,5	-12,9
85-vuotiaat ja yli	291 872	2,7	-2,3	-7,5
Kaikki käynnit yhteensä	8 054 687	1,5	-6,9	-23,8

Pidemmän aikavälin tarkastelussa havaitaan, että eniten terveyskeskuslääkärissä kävivät 2000-luvulla 65 vuotta täyttäneet. Tässä ikäryhmässä käyntejä on viime vuosina ollut keskimäärin 2,6. Alle 15-vuotiaiden ikäryhmässä käyntien määrässä on ollut tarkastelujaksolla eniten vaihtelua. Vuonna 2000 alle 15-vuotiaat kävivät 2,2 kertaa terveyskeskuslääkärillä kun vuonna 2009 vastaava luku oli 1,6. Työikäisten lääkärikäynnit ovat vähentyneet tasaisesti. Viimeisen kymmenen vuoden aikana 15–64-vuotiaat kävivät lääkärissä keskimäärin 1,5 kertaa. Merkittävä osa 15–64-

vuotiaista käyttää myös yksityistä työterveyshuoltoa ja Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiön palveluita¹, mikä osaltaan vaikuttaa terveyskeskuskäyntien määrään. (Kuvio 5a).

Kuvio 5a. Terveyskeskusten lääkärikäynnit asukasta kohden ikäryhmittäin vuosina 2000–2009

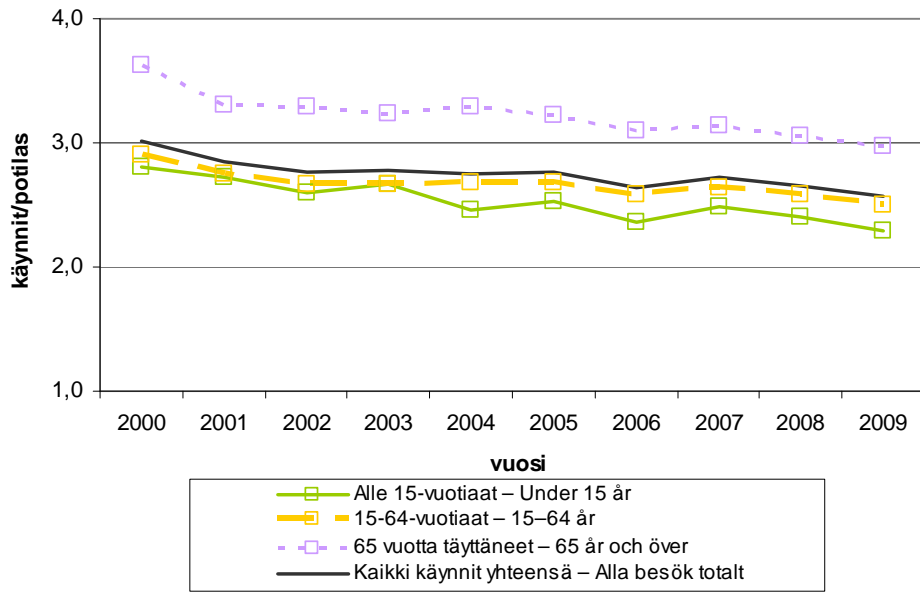
Vuodesta 2000 käynnit terveyskeskuslääkärillä ovat vähentyneet 23,8 %, ja niiden määrä on laskenut kaikissa ikäryhmissä. Alle 15-vuotiaiden väestöön suhteutetut lääkärikäynnit ovat vuodesta 2000 vuoteen 2009 vähentyneet 26,7 %. Työikäisten lääkärikäynnit ovat vähentyneet eniten (-26,9 %). Myös 65 vuotta täyttäneillä lääkärikäynnit ovat vähentyneet, mutta maltillisemmin (-16,2 %).

Vuonna 2009 jokaista terveyskeskuslääkärin asiakasta kohti oli noin 2,6 lääkärikäyntiä. Vuodesta 2000 määrä väheni 14,7 %. Eniten jokaista lääkärin asiakasta kohti laskettuja käyntejä on 2000-luvulla ollut 65 vuotta täyttäneillä. Asiakasta kohti suhteutettujen lääkärikäyntien määrä on kuitenkin laskenut tässä ikäryhmässä vuodesta 2000 lähes viidenneksen (-18,0 %). Vähiten asiakasta kohti suhteutettujen lääkärikäyntien määrä laski 15–64-vuotiaalla (-13,9 %). Alle 15-vuotiailla jokaisesta lääkärin asiakasta kohti laskettuja käyntejä oli tarkastelujaksolla vähiten. Vuodesta 2000 määrä väheni eniten, eli 18,5 %. (Kuvio 5b.)

¹ YTHS tilastoi vuonna 2009 yhteensä 225 652 terveyden- ja sairaanhoidon vastaanottokäyntiä, joista lääkärikäyntejä oli 102 630 (Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiön vuosikatsaus 2009, 21. Saatavana www.yths.fi, 27.9.2010).

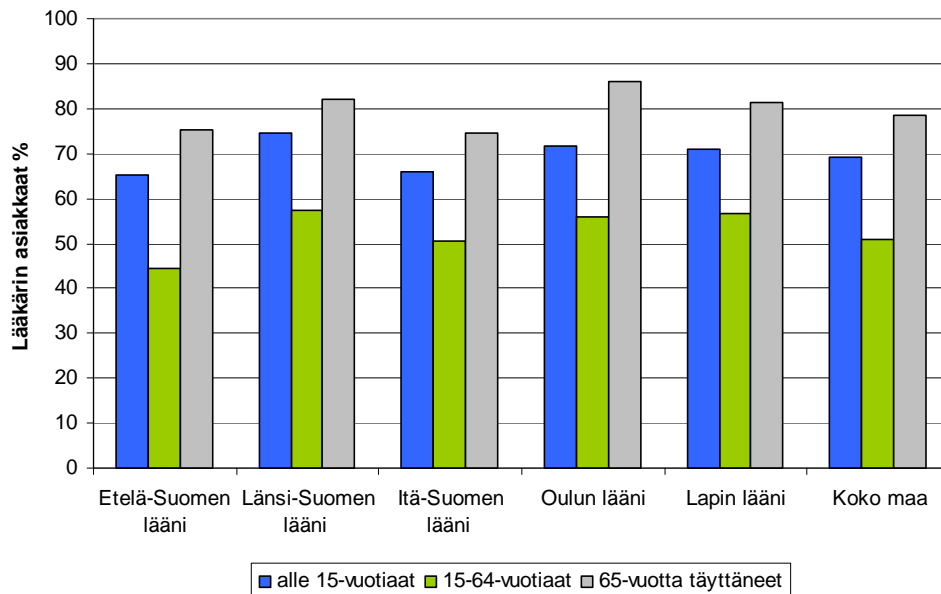

Kuvio 5b. Terveyskeskusten lääkärikäynnit lääkärin asiakasta kohti ikäryhmittäin 2000–2009

Vuonna 2009 alle 15-vuotiaista terveyskeskuslääkärillä kävi keskimäärin 69,1 %. Vähiten käyntejä oli Etelä-Suomen läänissä (65,3 %) ja eniten Länsi-Suomen läänissä (74,7 %). Työikäisistä (15–64-vuotiaat) keskimäärin 50,8 % oli ollut terveyskeskuslääkärin asiakkaana. Suurin kattavuus oli Länsi-Suomen läänissä, jossa 57,5 % ikäryhmästä oli ollut terveyskeskuslääkärin asiakkaana. Etelä-Suomen läänissä vastaava osuus oli 44,4 %. Vuonna 2009 oli 65 vuotta täyttäneistä ollut 78,5 % terveyskeskuslääkärin asiakkaana. Vähiten lääkärin asiakkaina olleita oli Itä-Suomen läänissä (74,6 %) ja eniten Oulun läänissä (86,0 %). (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Terveyskeskuslääkärissä käyneiden osuus (%) ikäryhmästä vuonna 2009

Käsitteet ja määritelmät

Asiakkaiden/potilaiden lukumäärä: Asiakkaiden/potilaiden ikäryhmittäiset lukumäärät muodostuvat vuoden aikana lääkäripalveluita käyttäneiden henkilöiden lukumäärästä. Yksi asiakas/potilas = yksi henkilötunnus.

Avohoitokäynti: Asiakkaan/potilaan terveyden- ja sairaanhoitokäynti vastaanotolla tai terveydenhuollon ammattihenkilön suorittama käynti asiakkaan/potilaan luona. Avohoitokäyntejä ovat erilaiset vastaanottokäynnit, terveystarkastus-, rokotus- ja seulontakäynnit sekä käynnit, jotka liittyvät terveydentilan selvittämiseen (esimerkiksi lääkärintodistukset). Tässä tilastossa avohoitokäynteihin ei oteta mukaan laboratorio- ja radiologian yksikköön tehtyjä käyntejä.

Fysioterapiakäynti: Fysioterapiakäynteihin tilastoidaan fysioterapian avohoitokäynnit, jotka sisältävät fysioterapiahenkilöstön tekemää tutkimusta, hoitoa ja neuvontaa. Apuvälineiden luovutus- käynnit lasketaan fysioterapiakäynneiksi, jos niiden aikana jokin em. ehdoista täyttyy.

Kouluterveydenhuollon käynti: Kouluterveydenhuollon terveydenhoito- ja sairaanhoitokäynteihin lasketaan kuuluvaksi myös koulussa suoritettut 6–7-vuotiaiden käynnit.

Kotisairaanhoidon käynti: Kotisairaanhoitokäynteihin tilastoidaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan perustuvat kotisairaanhoitokäynnit. Kotihoitoyksiköissä, joissa kotipalvelu ja sairaanhoito on yhdistetty, tilastoinnissa pyritään erittelemään kotisairaanhoitokäyntien lukumäärä. Jos se ei ole mahdollista, kotihoitokäyntien määrästä pyydetään arvioimaan kotisairaanhoidonkäyntien lukumäärä. Kotisairaanhoidon yöpartiokäynnit, jotka ostetaan yksityiseltä palvelun tuottajalta, tilastoidaan osteuiksi käynneiksi. Jos taas yöpartiokäynnin suorittaa terveyskeskuksen oma henkilöstö, se tilastoidaan kunnan/kuntayhtymän itse tuottamaksi kotisairaanhoidon käynniksi.

Mielenterveyskäynti: Mielenterveyskäynteihin tilastoidaan käynnit, jotka ovat erikoissairaanhoitosta perusterveydenhuoltoon siirtynyttä mielenterveystyötä (mielenterveystoimistot).

Muut avohoitokäynnit: Muut käynnit -kohtaan tilastoidaan kaikessa muussa avohoidon toiminnassa syntyneet käynnit (esimerkiksi lääkäreiden ja hoitajien vastaanottotyö, erityistyöntekijöiden vastaanottotyö ja päihdehuollon vastaanottotyö).

Opiskeluterveydenhuollon käynti: Opiskeluterveydenhuollon käynteihin tilastoidaan kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetuissa oppilaitoksissa opiskelevien opiskelijoiden suorittamat käynnit. Em. kohdassa tarkoitettut oppilaitokset on lueteltu kansanterveysasetuksen 3 §:ssä (692/2007).

Perhesuunnitteluneuvolakäynti: Perhesuunnitteluneuvolakäynneiksi tilastoidaan ensisijaisesti ehkäisyneuvolakäynnit.

Työterveyshuollon käynti: Työterveyshuollon käynteihin tilastoidaan työterveyshuoltolain 12 §:n ja 14 §:n mukaiset työnantajalta laskutetut käynnit. Käynteihin tilastoidaan asiakkaiden/potilaiden käynnit terveydenhuollon ammattihenkilöiden luo ja ammattihenkilöiden tekemät käynnit asiakkaan/potilaan luo, mutta ei kuitenkaan työpaikkaselvityksiä tai työpaikkakäyntejä.

Tiedonkeruun tarkempi ohjeistus ja lomakepohjat löytyvät osoitteesta:
<http://www.thl.fi/fi/tilastot/lomakkeet>

Liite 1.

Tervk.koodi	Terveyskeskus	Lisätiedot
90669	AKAAN YHTEISTOIMINTA-ALUE	Ilta- ja viikonloppupäivystys hoidetaan terveyskeskusten yhteispäivystyksenä Valkeakosken aluesairaalassa ja yöpäivystys ostetaan Valkeakosken aluesairaalta.
90111	ASKOLAN TERVEYSKESKUS	Terveyskeskuksesta puuttunut 6 kk:n ajan yhden lääkärin työpanos.
90742	EURAJOEN TERVEYSKESKUS	Eurajella käy paljon ulkopaikkakuntalaisia ydinvoimalan rakennustyömaan vuoksi.
90141	HANGON TERVEYSKESKUS	Rtg-käynnit sisältyvät muihin avohoitokäynteihin.
90162	HYVINKÄÄN TERVEYSKESKUS	Päivystyskäynnit lisätty jälkikäteen erill. kyselyn pohjalta (THL)
90635	HÄMEENLINNAN SEUDUN TERVEYSKESKUS	Päivystyskäynnit lisätty erilliskyselyn perusteella, sis. lääkäri ja hoitajakäyntejä (THL). Kotisairaanhoidon ulkokuntalaisikäyneistä ei tietoja käytettävissä
90689	HÄRKÄTIEN TERVEYSKESKUS	Mielenterveyskäynnit sisältyvät muihin avohoitokäynteihin
90165	IIIN TERVEYSKESKUS	Kotisairaanhoidon käynnit arvioitu
90192	JYVÄSKYLÄN TERVEYSKESKUS	RAPORTOINNIN VUOKSI ENT. KORPILAHDEN JA JYVÄSKYLÄN MLK KUNTIEN TIEDOT YHDISTETTY JYVÄSKYLÄN TIETOHIN (THL). Jyväskylän Päivystys on siirtynyt Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin.
90707	JÄMSÄN YHTEISTOIMINTA-ALUE	Sosiaali- ja terveystoimi yhdistetty v. 2009.
90697	KAARINAN TERVEYSKESKUS	Yhdistetty kotihoito, ei eriteltyä kotisairaanhoidon käyntejä. Mielenterveyskäynnit sis. kohtaan muut avohoitokäynnit, ei tilastollista erittelyä.
90616	KANGASALAN SEUDUN TERVEYSKESKUS	Kouluth sisältää myös opiskeluth käynnit. Työterveyshuollonkäyntejä ei eritellä kunnittain.
90232	KEMIN TERVEYSKESKUS	Päivystyskäynnit lisätty erikseen (THL)
90248	KINNULAN TERVEYSKESKUS	Ulkopaikkakuntalaisten tietoja ei saatu THL:een. Tiedot korvattu vuoden 2008 luvuilla.
90670	KORPILAHDEN-MUURAMEN TERVEYSKESKUS	KORPILAHDEN TIEDOT SIIRRETTY JKL:n TIETOHIN (THL). Terveyskeskuskuntayhtymän jäsenkunnat Jkl ja Muurame, entisen Korpilahden alue kuuluu edelleen terveyskeskuskuntayhtymän toimialueeseen.
90305	LAPPEENRANNAN TERVEYSKESKUS	Päivystysvastaanotto toiminta loppunut v. 2009 Lappeenrannan terveyskeskuksessa
90324	LIPERIN JA OUTOKUMMUN YHTEISTOIMINTA-ALUE	Vuoden 2009 aloitti yhteistoiminta-alue, jossa isäntäkuntana on Liperi. Samalla muutettiin tietojärjestelmät. Muutokset ovat vaikuttaneet tilastotietojen keräämiseen ja niiden luotettavuuteen.
90703	LOIMAAN SEUDUN TERVEYSKESKUS	Kotisairaanhoidokäynteihin kirjattu ainoastaan lääkäreiden kotisairaanhoidokäynnit. Työterveyshuollon palvelut järjestetty yhdessä Härkätien ky ja Pöytyän ktky kanssa. Loimaan työterveyshuollon lukuja ei saada erikseen.
90325	LOST - LOHJAN, SIUNTION, INKOOON JA KARJALOHJAN THN YHTEISTOIMINTA-ALUE	Pandemiarokotukset tilastoitu hoitajakäynteihin, LOST:n alueella yht. n. 14500
90334	LUMIJOEN TERVEYSKESKUS	Lumijoki ei ole toimittanut THL:lle vuoden 2009 ulkopaikkakuntalaisten tietoja.
90680	LUOTEIS-SATAKUNNAN TERVEYSKESKUS	Työterveyshuolto siirtynyt 1.1.2009 alkaen Satakunnan Työterveyspalveluille.
90338	LUUMÄEN TERVEYSKESKUS	Luumäen 2009 ikäryhmittäisiä tietoja ja suun terveydenhuollon tietoja ei toimitettu THL:een. Ulkopaikkakuntalaisten tietoja ei saatu THL:een. Tiedot korvattu vuoden 2008 luvuilla.
90354	MIKKELIN TERVEYSKESKUS	Päivystyskäynnit lisätty erilliskyselyn perusteella (THL) - yhteispäivystys
90357	MUHOKSEN TERVEYSKESKUS	Ulkopaikkakuntalaisten ikäryhmittäisiä tietoja ei toimitettu THL:een.
90661	PALOKAN TERVEYSKESKUS	JYVÄSKYLÄN MLK TIEDOT SIIRRETTY OSAKSI JYVÄSKYLÄÄ (THL)
90399	PARKANON TERVEYSKESKUS	Oman kunnan ja ulkopuolisten potilaiden käynnit on tilastoitu yhdessä.
90546	PELLON TERVEYSKESKUS	Pellolla on yhteispäivystys Ylitornion ja Ruotsin Övertorneån terveyskeskusten kanssa.
90738	PERUSTURVAKUNTA YHTYMÄ KARVIAINEN	Kotisairaanhoidokäynteissä on virheitä: 1.1.2009 aloitti kuntayhtymä toimintansa, 1.6.09 tuli uusi ohjelma, kotisairaanhoido ja kotipalvelu yhdistetty
90667	PIEKSAMÄEN TERVEYSKESKUS	Mielenterveysystyö on ilmoitettu erikoissairaanhoidossa. Työterveyshuolto on yksityistetty. Näistä syistä käynnit ovat vähentyneet vuodesta 2008.
90419	PIRKKALAN TERVEYSKESKUS	Kotisairaanhoido on osa kunnan kotihoitoa, tilastoivat pääosan käynteistä eri järjestelmällä.
90629	PÖHJOIS-SATAKUNNAN PERUSPALVELU LL. (PoSa)	PoSassa on yhdistetty kotipalvelu ja kotisairaanhoido kotihoidoksi. Käyntitiedot ilmoitetaan kunnan sosiaalitoimintatilastossa. Kotisairaanhoidokäyntejä ei pysty erottelmaan muista kotihoitoon käynteistä.
90426	PORVOON SOSIAALI- JA TERVEYSKESKUS	Työterveyshuollon tilastosta puuttuvat asiakkaiden lukumäärä Porvoossa (Porvoon ja Sipoon yhteinen liikelaitos). Tietoja ei saada seurannasta.
90458	RAUTAVAARAN TERVEYSKESKUS	Fysioterapian ryhmäkäynnit puuttuvat
90726	RIIHIMÄEN SEUDUN TERVEYSKESKUS	työterveys on ostettu erilliseltä osakeyhtiöltä
90719	SALON TERVEYSKESKUS /SALO HVC	Pandemiarokotukset ja kausi-influenssarokotusten lisäys ovat lisänneet muita avohoitokäyntejä.
90683	SEINÄJOEN SEUDUN TERVEYSKESKUS	Lääkärikäynnit neuvoloissa tilastoitu osaksi vastaanoton käynteiksi
90134	SIIKALATVAN TERVEYSKESKUS	Haapaveden terveyskeskus ollut remontissa. Haapavedellä myös todella huono lääkäri tilanne. 6 virasta täytettynä 2 virkaa. Mielenterveyden lääkärikäynnit on ostettu ulkopuolilta.
90497	SIPOON TERVEYSKESKUS	PÄIVK LISÄTTY (THL), yhteispäivystys ostopalv. Porvoon sairaalassa. Lounais-Sipoo liitettiin Hkiin. Työth. ostopalveluna Kuninkaantien tt, ei tilastotietoa.
90673	SISÄ-SAVON TERVEYSKESKUS	Käynnit ovat lisääntyneet rokotusten takia. Fysioterapiakäynnit ei ole koko vuodelta, eivät ole tilastoineet 1.1.-30.4.
90641	SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUKESKUS HELLI-LIIKELAITOS	Tiedot kerätty kahdesta eri tilastotietojärjestelmästä: 1.1.-30.4.09 Pegasos ja Mediataria 1.5.-31.12.09
90739	SUUPOHJAN TERVEYSKESKUS	Uuden tietojärjestelmän vuoksi toimintoin erittely ei vielä ollut tarkaa eli muihin avohoitokäynteihin sisältyy työterveyshuoltoa, neuvoloita, mielenterveyskäyntejä yms.
90526	TAIPALSAAREN TERVEYSKESKUS	Tiedot täydennetty vuoden 2008 tiedoilla vuoden 2009 tietojen puuttuessa. Ulkopaikkakuntalaisten ikäjaottelua ei ole toimitettu THL:een. (THL)
90543	TORNION TERVEYSKESKUS	Yhteispäivystys ilta-yö jne. käynnit eivät sisälly ikäjakamaan. Päivystys viikonloppuisin ja arkipyhäisin Lapin-läänin kuntien yhteistoimintana vastavuoroisuusperiaatteella.
90559	UTSJOEN TERVEYSKESKUS	Perhesuunnittelu, lastenneuvola ja äitiysneuvola ovat yhteinen toimintalue
90686	UUDENKAUPUNGIN TERVEYSKESKUS	Päivystyskäynnit lisätty erikseen (THL)
90153	VANTAAN TERVEYSKESKUS	Vantaalla on aloitettu kotisairaala toiminta vuonna 2009. Kotisairaalan käynnit on kirjattu kohtaan muut avohoitokäynnit.

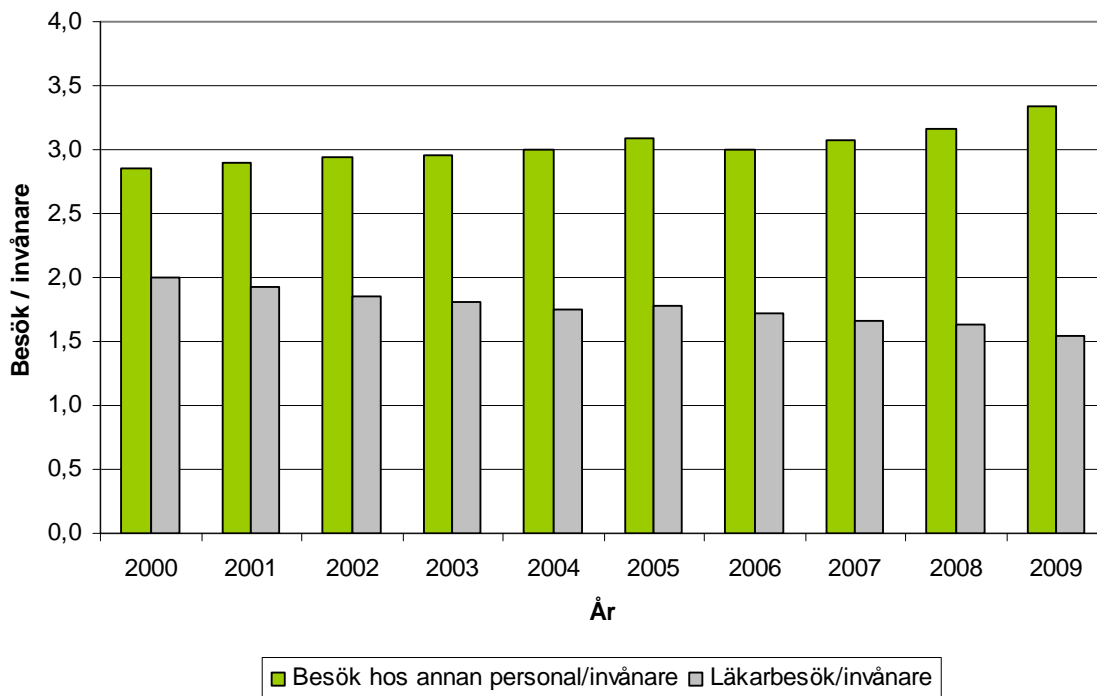
Öppenvårdsbesöken inom primärvården på hälsovårdscentralerna 2009

Under 2009 gjordes cirka 26 miljoner hälsocentralsbesök. Antalet hälsocentralsbesök var 2,4 % större än under 2008. Antalet hälsocentralsbesök ökade speciellt under slutet av året på grund av svininfluensaepidemin och massvaccinationerna mot svininfluensa (A(H1N1)-influensan). Antalet hälsocentralsbesök per invånare uppgick till 4,9 besök/invånare.

Läkarbesöken har minskat stadigt under 2000-talet. Från år 2000 till år 2009 har antalet läkarbesök minskat från över 10 miljoner till drygt 8 miljoner. I början av 2000-talet gjordes 2,0 läkarbesök per invånare, medan motsvarande antal år 2009 var 1,5. Under samma period har antalet besök hos annan yrkesutbildad personal ökat. År 2009 gjordes 3,3 besök per invånare hos annan personal än läkare. Motsvarande tal för år 2000 var 2,9. (Figur 1.)

Användningen av hälsocentralstjänster under 2009 var störst i Uleåborgs län, där det gjordes 5,3 hälsocentralsbesök per invånare. Minst var antalet besök i Södra Finlands län (4,6 besök/invånare). Också antalet läkarbesök per invånare var mindre i Södra Finlands län än i de övriga länen (1,3 besök/invånare). (Tabell 3.)

Figur 1. Antal läkarbesök och besök hos annan yrkesutbildad personal vid hälsovårdscentralerna i förhållande till folkmängden under åren 2000–2009

Hälsocentralsbesök efter serviceform

Statistikrapportens uppgifter samlas in från hälsocentralerna i Fastlandsfinland. Hälsocentralerna meddelar antalet besök för varje enskild medlemskommun samt det totala antalet besök av invånare från andra kommuner. I statistikrapporten är uppgifterna indelade efter län. Uppgifterna om hälsocentralsbesök inom den öppna primärvården ingår också i statistik- och indikatorbanken SOTKANet (www.sotkanet.fi), där uppgifterna kan analyseras också på kommunnivå.

Under 2009 gjordes över 26 miljoner besök inom den öppna primärvården. Antalet öppenvårdsbesök ökade med 2,4 % jämfört med år 2008. Läkarbesöken stod för 31,5 % och besök hos/av annan yrkesutbildad personal för 68,5 % av det totala antalet besök. Räknat per invånare gjordes 4,9 öppenvårdsbesök/invånare. Om en klient under ett och samma besök besöker både läkare och annan yrkesutbildad personal, registreras endast läkarbesöket. (Tabell 1.)

Tabell 1. Hälsocentralsbesök inom den öppna primärvården 2009

Öppenvårdsbesök inom primärvården 2009	Läkarbesök	Besök hos annan personal	Besök totalt	Läkarbesök/1 000 invånare	Besök hos annan personal/1 000 invånare	Besök tot., ändring, 2008–2009, %
Mödrarrådgivning	198 903	832 402	1 031 305	202	847	0,4
Barnrådgivning	265 101	1 227 979	1 493 080	563	2 607	8,7
Rådg. för familjeplanering	66 080	144 653	210 733	67	147	-1,8
Skolhälsovård	155 017	1 461 041	1 616 058	287	2 705	5,4
Studerandehälsovård	45 437	470 486	515 923	69	711	13,5
Företagshälsovård	479 316	523 842	1 003 158	135	147	-6,0
Hemsjukvård	46 103	4 255 950	4 302 053	9	795	5,5
Mentalvård	94 915	576 101	671 016	18	108	1,9
Fysioterapi	0	1 353 154	1 353 154	0	253	-3,9
Övrig öppenvård	6 877 518	7 051 791	13 929 309	1 285	1 318	1,7
Hela primärvården	8 228 390	17 897 399	26 125 789	1 538	3 344	2,4

Antalet hälsocentralsbesök inom den öppna primärvården ökade inom studerandehälsovården, barnrådgivningsverksamheten och hemsjukvården. Också inom skolhälsovården var antalet besök större än under 2008.

Antalet besök i studerandehälsovården har ökat år för år ända sedan 2004. Antalet besök i studerandehälsovården började således öka redan före sommaren 2007, då den folkhälsolagsändring trädde i kraft som innebar att hälsovården för gymnasiestuderande överfördes från skolhälsovården till studerandehälsovården. År 2009 ökade antalet besök med över 60 000 besök (13,5 %) jämfört med år 2008. Antalet studerandehälsovårdsbesök i förhållande till antalet ungdomar i åldern 16–25 år uppgick till 0,8. Av det totala antalet öppenvårdsbesök var 2,0 % besök inom studerandehälsovården.

Antalet barnrådgivningsbesök ökade med 8,7 % jämfört med år 2008. I relation till hela populationen 0–7-åringar uppgick antalet läkarbesök till 0,6 och antalet besök hos annan yrkesutbildad personal till 2,6 besök/person.

Som hemsjukvårdsbesök räknas besök som baserar sig på en vård- och serviceplan. Under 2009 gjordes cirka 4,3 miljoner besök. Hemsjukvårdens andel av det totala antalet öppenvårdsbesök var 16,5 %. Räknat i förhållande till folkmängden uppgick antalet hemsjukvårdsbesök till 0,8 besök per invånare. Ökningen av antalet hemsjukvårdsbesök förklaras inte bara av befolkningens åldrande

utan även av förändringar i verksamheten. Inom den samordnade hemservicen är det inte alltid möjligt att särskilja det exakta antalet hemsjukvårdsbesök.

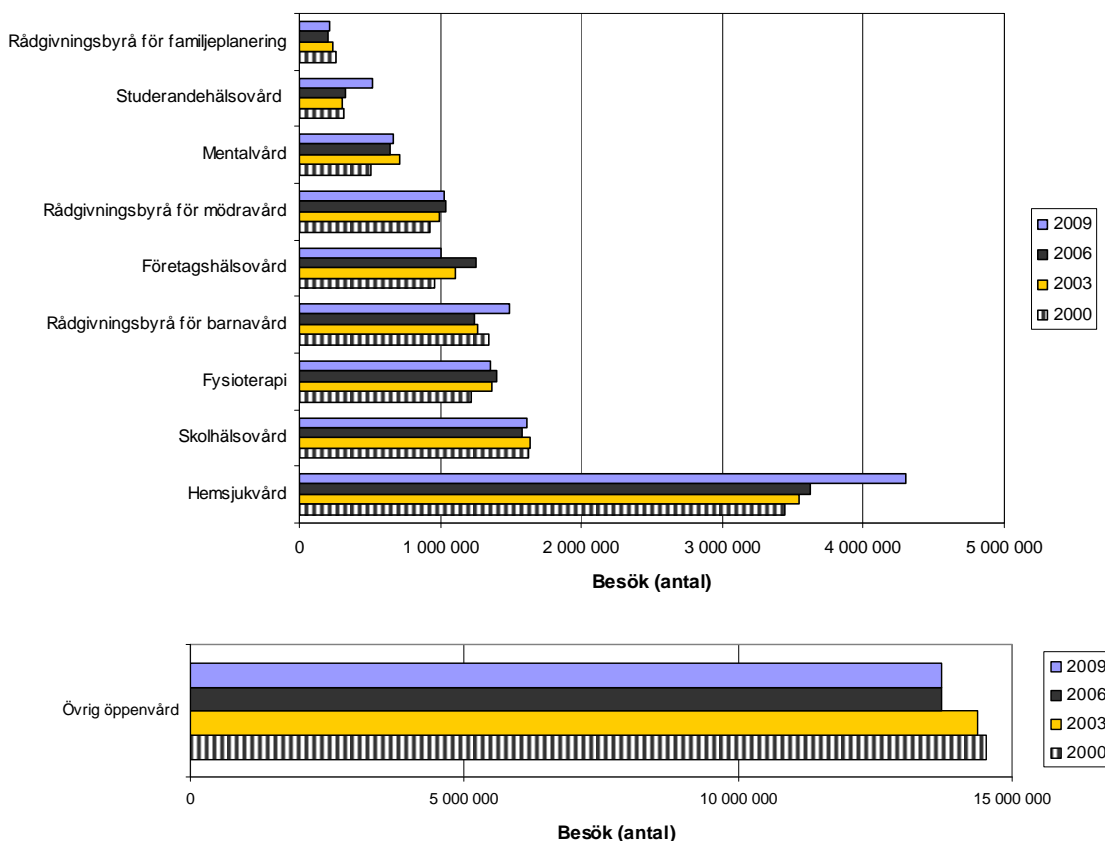
Inom skolhälsovården ökade antalet besök med 80 000 besök (5,4 %) jämfört med år 2008. Antalet besök i relation till hela populationen 7–15-åringar uppgick till 3,0. Största delen av besöken (90,4 %) var hos annan yrkesutbildad hälsovårdspersonal.

Speciellt inom studerande- och skolhälsovården och barnrådgivningsverksamheten var svininfluensan och massvaccineringarna mot svininfluensa en bidragande förklaring till att antalet besök ökade under år 2009. När vaccineringarna inleddes under hösten 2009 tillämpades en fastställd vaccinationsordning enligt vilken man först vaccinerade småbarn, skolelever och unga vuxna innan man började vaccinera resten av den friska befolkningen.

Under 2009 minskade antalet besök inom företagshälsovården, fysioterapi och familjerådgivningsverksamheten. Minskningen av antalet företagshälsovårdsbesök förklaras i första hand av att servicen lagts ut på entreprenad till privata företag eller kommunala affärsverk. Uppgifterna om företagshälsovårdsbesök vid kommunala affärsverk borde ingå i denna statistik som en del av de kommunala öppenvårdsbesöken, men uppgifterna har visat sig vara svårt att få in.

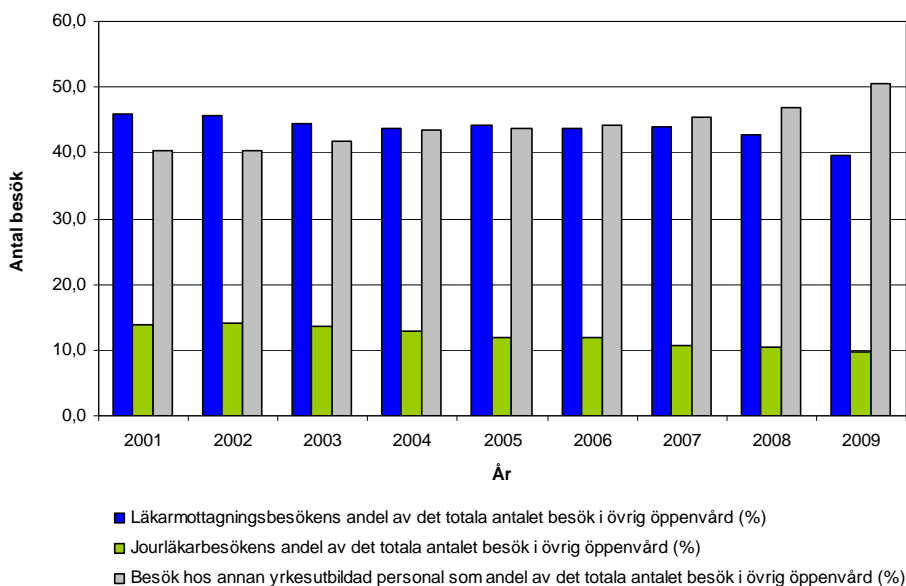
Antalet besök har ökat under 2000-talet, speciellt inom hemsjukvården. Största delen av hälsocentralsbesöken registreras emellertid som mottagningsbesök inom den öppna sjukvården (i statistiken har denna kategori fått namnet "övrig öppenvård"). Antalet besök inom övrig öppenvård minskade under hela 2000-talet ända fram till år 2007. Under de senaste två åren har det emellertid skett en viss ökning av antalet besök inom övrig öppenvård. Under 2000-talet har den årliga variationen i besöksantalen varit mycket måttlig. (Figur 2.)

Figur 2. Förändringar i antalet hälsocentralsbesök under åren 2000–2009 efter verksamhetsområde

Av det totala antalet mottagningsbesök inom hälsovårdscentralernas öppensjukvård år 2009 var knappt hälften läkarbesök (övrig öppenvård 49 %). Jämfört med året innan minskade läkarbesöken något, medan mottagningsbesöken hos annan yrkesutbildad personal ökade. Jourbesökens andel av läkarmottagningsbesöken inom den öppna sjukvården har minskat under 2000-talet. År 2009 var jourläkarbesökens andel av det totala antalet besök inom den öppna sjukvården mindre än tio procent (9,8 %). Minskningen av antalet jourläkarbesök i denna statistik förklaras delvis av utlokalisering av verksamheten eller övergång till regionala samjournsystem. Insamlingen av uppgifter om den öppna vården omfattar inte jourbesök hos annan yrkesutbildad personal, varför uppgifter om utvecklingen av denna besökskategori saknas. (Figur 3.)

Figur 3. Hälsocentralernas öppna sjukvård (= övrig öppenvård): mottagningsbesökens fördelning på dagtidsbesök hos läkare, dagtidsbesök hos annan yrkesutbildad personal och jourbesök hos läkare under åren 2001–2009

Största delen av hälsocentralsbesöken 2009 gjordes hos annan personal än läkare. Antalet besök hos annan yrkesutbildad personal har ökat stadigt under 2000-talet och uppgick under 2009 till över 17 miljoner besök. Räknat per invånare har antalet besök varierat mellan 2,9 och 3,3 besök per invånare. Antalet läkarbesök har däremot minskat under observationsperioden från över 10 miljoner besök till drygt 8 miljoner besök. År 2000 var antalet läkarbesök per invånare 2,0, medan motsvarande tal för år 2009 var 1,5. (Tabell 2.)

Tabell 2. Öppenvårdsbesök vid hälsovårdscentraler under åren 2000–2009 samt antalet besök per invånare i förhållande till folkmängden i hela landet

År	Läkarbesök	Besök hos annan personal	Alla öppenvårdsbesök totalt	Öppenvårds-besök / invånare	Besök hos annan personal / invånare	Läkarbesök / invånare
2000	10 350 203	14 780 280	25 130 483	4,9	2,9	2,0
2001	10 002 715	15 081 313	25 084 028	4,8	2,9	1,9
2002	9 624 200	15 319 293	24 943 493	4,8	2,9	1,8
2003	9 444 252	15 424 472	24 868 724	4,8	3,0	1,8
2004	9 196 743	15 689 833	24 886 576	4,8	3,0	1,8
2005	9 363 661	16 265 880	25 629 541	4,9	3,1	1,8
2006	9 072 828	15 804 191	24 877 019	4,7	3,0	1,7
2007	8 777 433	16 268 093	25 045 526	4,7	3,1	1,7
2008	8 689 808	16 811 950	25 501 758	4,8	3,2	1,6
2009	8 228 390	17 897 399	26 125 789	4,9	3,3	1,5

Hälsocentralsbesök efter län

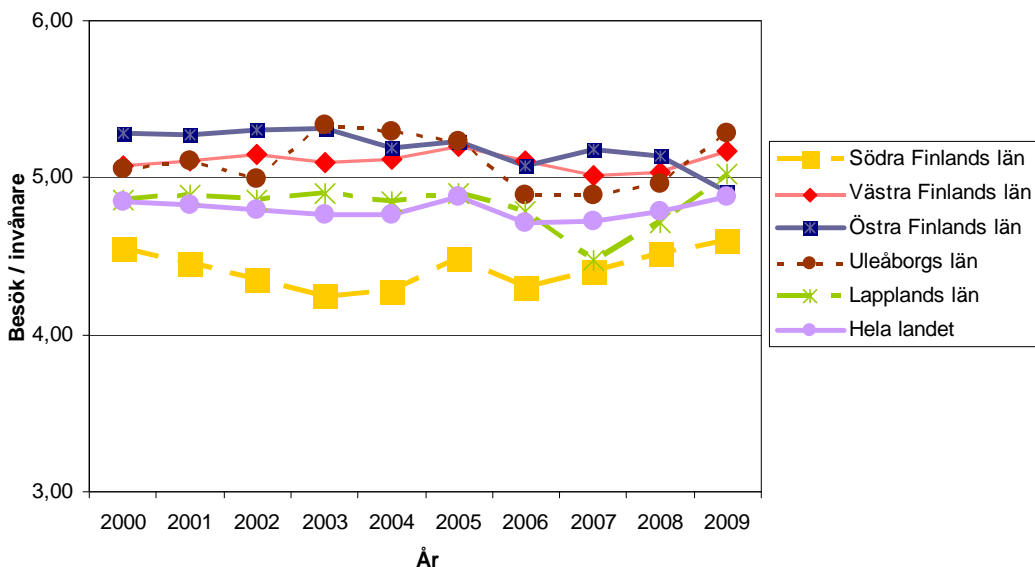
Användningen av hälsocentraltjänster under 2009 var störst i Uleåborgs län, där det gjordes 5,3 hälsocentralsbesök per invånare. Minst läkarbesök gjordes i Södra Finlands län (1,3 besök/invånare). I Södra Finlands län var också det sammantagna antalet besök i förhållande till folkmängden (4,6 besök/invånare) mindre än i de andra länen. Den största ökningen av antalet öppenvårdsbesök noterades för Lapplands län (5,9 % fler besök än under 2008). (Tabell 3.)

Tabell 3. Öppenvårdsbesök vid hälsovårdscentraler länsvis år 2009

Län	Läkarbesök	Besök hos annan personal	Besök totalt	Besök / invånare	Läkarbesök / invånare	Ändring i öppenvårdsbesök, 2008–2009, %
Södra Finlands län	2 954 671	7 203 353	10 158 024	4,6	1,3	2,2
Östra Finlands län	1 022 317	1 773 743	2 796 060	4,9	1,8	-2,5
Lapplands län	296 688	626 378	923 066	5,0	1,6	5,9
Västra Finlands län	3 228 938	6 529 009	9 757 947	5,2	1,7	3,3
Uleåborgs län	725 776	1 764 916	2 490 692	5,3	1,5	4,9

Under 2000-talet har det genomsnittliga årliga antalet besök i hela landet hållit sig under fem besök per invånare. De flesta hälsocentralsbesöken per invånare under 2000-talet gjorde invånarna i Östra Finlands län, i genomsnitt 5,2 besök per år. Även i Västra Finlands och Uleåborgs län ligger genomsnittet för antalet hälsocentralsbesök på mer än fem besök per invånare. Det län vars invånare har använt minst hälsocentraltjänster under de senaste tio åren är Södra Finlands län, där antalet hälsocentralsbesök per invånare är i genomsnitt 4,4 per år. (Figur 4).

Figur 4. Samtliga hälsocentralsbesök länsvis 2000–2009

Andelen patienter som besökt hälsocentralläkare var störst i Västra Finlands län, där 64,8 % av invånarna hade gjort besök på läkarmottagning under 2009. Minst var andelen i Södra Finlands

län, där endast 52,6 % av invånarna hade besökt hälsocentralläkare. På landsnivå minskade det totala antalet patienter med 3,5 % år 2009 jämfört med år 2008. (Tabell 4.)

Tabell 4. Antal patienter hos hälsocentralläkare länsvis åren 2008–2009

Län	2008 Läkarens klienter	2008 Klienternas procentandel av invånarna i länet	2009 Läkarens klienter	2009 Klienternas procentandel av invånarna i länet	Ändring av antalet klienter 2008–2009, %
Södra Finlands län	1 210 979	55,2	1 162 509	52,6	-4,0
Östra Finlands län	332 956	58,3	329 175	57,8	-1,1
Lapplands län	115 224	62,6	116 416	63,4	1,0
Västra Finlands län	1 275 354	67,8	1 223 857	64,8	-4,0
Uleåborgs län	310 373	66,1	300 228	63,6	-3,3
Hela landet	3 244 886	60,9	3 132 185	58,5	-3,5

Läkarbesök inom öppenvården och läkarnas patienter efter åldersgrupp

Under 2009 minskade antalet besök hos hälsocentralläkare i alla åldersgrupper. Läkarbesöksfrekvensen minskade mest inom åldersgruppen 1–6 år (12,4 %). En granskning av antalet besök per åldersgrupp visar att den grupp som hade det lägsta antalet läkarbesök var barn i grundskoleåldern (1,1 besök). Läkarbesöksfrekvensen var högst i gruppen barn under 1 år och i gruppen 85 år och äldre (2,7 besök). (Tabell 5.)

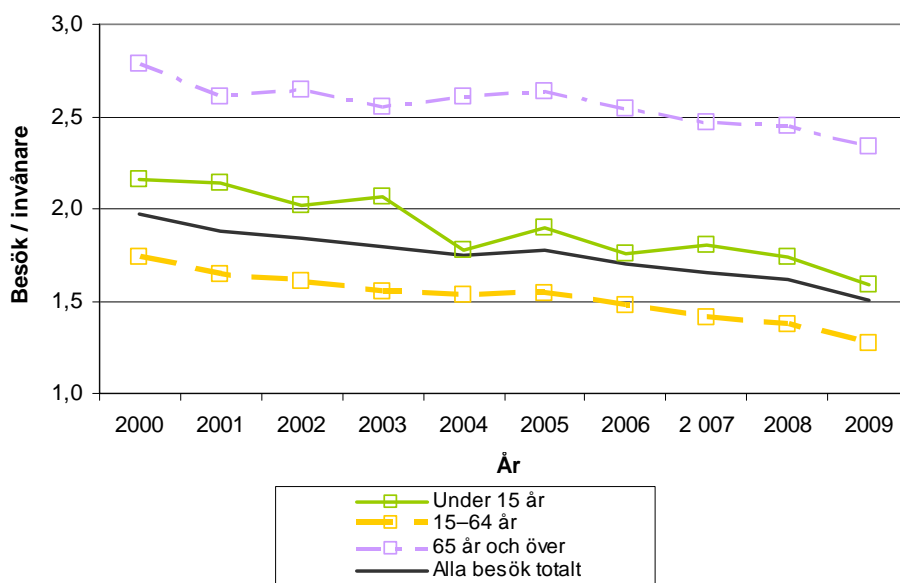
Tabell 5. Läkarbesök och genomsnittligt antal besök per invånare efter åldersgrupp under 2009 jämfört med åren 2008 och 2000

Läkarbesök efter åldersgrupp	Läkarbesök	Läkarbesök / invånare	Genomsnittlig ändringar av läkarbesök, %, 2008–2009	Genomsnittlig ändringar av läkarbesök, %, 2000–2009
Under 1-åringar	163 797	2,7	-6,7	-32,8
1–6-åringar	736 391	2,1	-12,4	-29,6
7–14-åringar	507 078	1,1	-7,1	-23,4
15–49-åringar	2 951 243	1,2	-7,6	-27,5
50–64-åringar	1 568 462	1,3	-7,9	-26,5
65–74-åringar	993 405	2,1	-4,9	-21,6
75–84-åringar	842 439	2,6	-3,5	-12,9
85-åringar och över	291 872	2,7	-2,3	-7,5
Alla besök totalt	8 054 687	1,5	-6,9	-23,8

När man granskar besöksfrekvenserna över en längre tid, ser man att den åldersgrupp som gjorde de flesta besöken hos hälsocentralläkare under 2000-talet var åldersgruppen 65 år och äldre. I denna åldersgrupp har antalet besök under de senaste åren legat på i genomsnitt 2,6 besök per

år. Den åldersgrupp som uppvisar den största variationen i antalet besök under den aktuella observationsperioden är barn under 15 år. Barn under 15 år besökte hälsocentralläkare 2,2 gånger under år 2000, medan motsvarande antal år 2009 var 1,6. Inom den arbetsaktiva åldersgruppen har antalet läkarbesök minskat i stadig takt. Under de senaste tio åren har personer i åldersgruppen 15–64 år besökt läkare i genomsnitt 1,5 gånger per år. En betydande del av 15–64-åringarna använder sig också av privat företagshälsovård och de tjänster som erbjuds av Studenternas hälsovårdsstiftelse¹, vilket delvis påverkar antalet hälsocentralsbesök. (Figur 5a).

Figur 5a. Hälsocentralläkarbesök per invånare efter åldersgrupp under åren 2000–2009

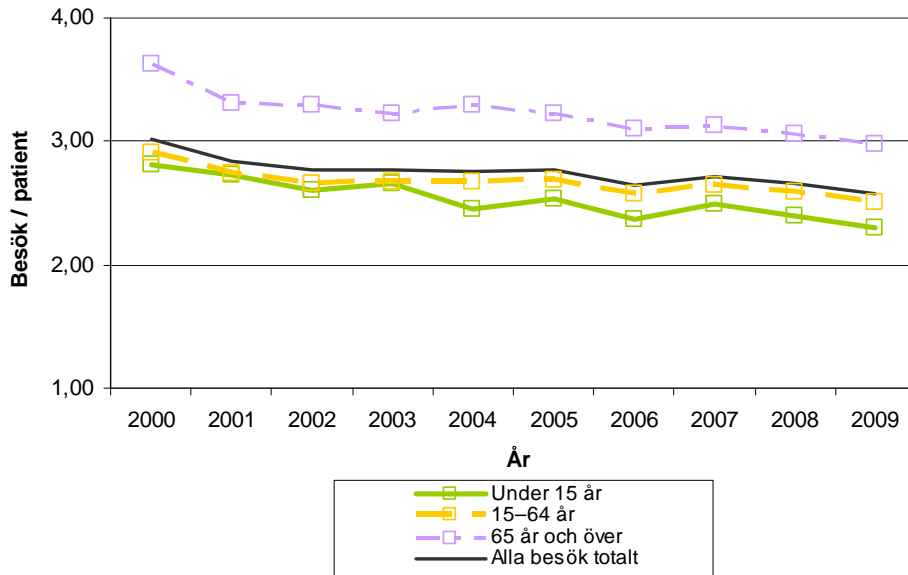

Sedan 2000 har besöken hos hälsocentralläkare minskat med 23,8 %. Besöksantalen har minskat i alla åldersgrupper. Inom åldersgruppen barn under 15 år minskade antalet läkarbesök med 26,7 % från år 2000 till år 2009. Antalet läkarbesök har minskat mest inom den arbetsaktiva åldersgruppen (–26,9 %). Även i åldersgruppen 65 år och äldre har antalet läkarbesök minskat, men inte i lika stor utsträckning (–16,2 %).

Under 2009 gjorde varje patient som besökte hälsocentralläkare cirka 2,6 besök, vilket är en minskning med 14,7 % jämfört med motsvarande antal år 2000. Det största antalet besök per patient har under 2000-talet noterats för åldersgruppen 65 år och äldre. Denna åldersgrupp uppvisar emellertid också den största minskningen i antalet läkarbesök per patient sedan 2000 (–18,0 %). Den minsta minskningen av antalet läkarbesök per patient noterades för åldersgruppen 15–64 år (–13,9 %). För åldersgruppen under 15 år noterades det minsta antalet besök per patient under den aktuella observationsperioden. Inom denna åldersgrupp skedde också den största minskningen (18,5 %) av antalet besök per patient jämfört med år 2000. (Figur 5b.)

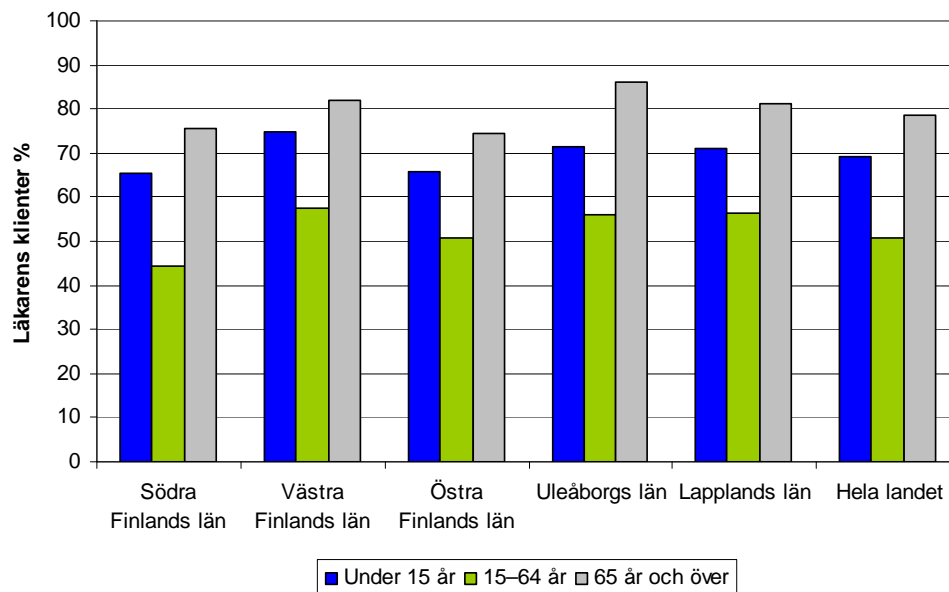
¹ SHVS registrerade år 2009 sammanlagt 225 652 mottagningsbesök inom hälso- och sjukvården, varav 102 630 läkarbesök (Studenternas hälsovårdsstiftelses årsöversikt 2009, 21. Kan laddas ner på adressen: www.yths.fi, 27.9.2010).

Figur 5b. Hälsocentralläkarbesök per patient efter åldersgrupp under åren 2000–2009

I genomsnitt 69,1 % av alla barn under 15 år besökte hälsocentralläkare 2009. Besöksfrekvensen var minst i Södra Finlands län (65,3 %) och högst i Västra Finlands län (74,7 %). Av befolkningen i arbetsaktiv ålder (åldersgruppen 15–64 år) hade i genomsnitt 50,8 % besök hälsocentralläkare. Täckningsgraden var störst i Västra Finlands län, där 57,5 % av åldersgruppen hade besökt hälsocentralläkare. Motsvarande andel för Södra Finlands län var 44,4 %. Under 2009 besöktes hälsocentralläkare av 78,5 % av alla personer i åldersgruppen 65 år och äldre. Andelen var minst i Östra Finlands län (74,6 %) och högst i Uleåborgs län (86,0 %). (Figur 6.)

Figur 6. Andel personer som besökt hälsocentralläkare (%) av åldersgruppen 2009

Begrepp och definitioner

Patient/klientantal: Antalet besök per åldersgrupp under året är detsamma som antalet personer som har omfattats av läkarnas tjänster. En patient/klient = en personbeteckning.

Öppenvårdsbesök: Patienters/klienters hälso- och sjukvårdsbesök på mottagningar eller besök som yrkesutbildad hälso- och sjukvårdspersonal gör hos en patient/klient. Som öppenvårdsbesök klassificeras olika besök på mottagningar, besök för hälsokontroll, vaccinering eller screening och besök för utredning av hälsotillståndet (läkarintyg etc.). I denna statistik inbegriper öppenvårdsbesök inte besök till laboratorie- och radiologienheten.

Fysioterapibesök: Som fysioterapibesök statistikförs öppenvårdsbesök där undersökning, vård och rådgivning utförs av fysioterapipersonal. När syftet med besöket är överlåtelse av hjälpmedel, är det ett fysioterapibesök om något av ovannämnda villkor uppfylls.

Skolhälsovårdsbesök: Skolhälsovården omfattar också antalet hälso- och sjukvårdsbesök för 6–7-åringar i skolan.

Hemsjukvårdsbesök: Antalet besök inom hemsjukvården omfattar hemsjukvårdsbesök enligt klientens vård- och serviceplan. I hemvårdsenheter där man samordnat hemservice och hemsjukvård strävar man efter att i statistiken specificera antalet hemsjukvårdsbesök. Om detta inte är möjligt, uppskattas antalet hemsjukvårdsbesök av hemvårdsbesöken. De besök som en nattpatrull inom hemsjukvården gör och som man köper av en privat serviceproducent statistikförs som köpta besök. Om nattbesöket görs av hälsovårdscentralens egen personal statistikförs det som ett hemsjukvårdsbesök som kommunen/samkommunen själv har producerat.

Mentalvårdsbesök: Antalet besök omfattar de besök inom mentalvårdsarbetet (mentalvårdsbyråerna) som har överförts från den specialiserade sjukvården till primärvården.

Övriga öppenvårdsbesök: Övrig öppenvårdsverksamhet (t.ex. arbete som läkare och sjukskötare utför på en mottagning, mottagningsarbete som specialutbildad personal utför och mottagning inom missbrukarvården) statistikförs som övriga öppenvårdsbesök.

Studerandehälsovårdsbesök: Antalet besök för studerande som studerar vid de läroanstalter som avses i 14 § 1 mom. 6 punkten i folkhälsolagen. Nämnade läroanstalter listas i 3 § i folkhälsoförordningen (692/2007).

Besök på rådgivningsbyrå för familjeplanering: Som besök på rådgivningsbyråer för familjeplanering statistikförs främst besök som rör förebyggande av graviditet.

Företagshälsovårdsbesök: Som företagshälsovårdsbesök anges besök enligt 12 och 14 § i lagen om företagshälsovård, vilka arbetsgivaren faktureras för. De besök som statistikförs omfattar klienternas/patienternas besök på mottagningar och besök av yrkesutbildad personal hos klienten/patienten. Arbetsplatsutredningar eller besök på arbetsplatsen räknas inte hit.

Närmare anvisningar och blankettmallar finns på webbadressen www.thl.fi/sv/statistik/formular.

Bilaga 1. Tilläggsuppgifter

Hälsocentralskod	Hälsocentral	Tilläggsuppgifter
90669	AKAA SAMARBETSREGION	Kvälls- och veckoslutsjourerna ordnas på Valkeakoski kretssjukhus i samarbete mellan hälsocentralerna, och nattjouren köps från krets-sjukhuset.
90111	ASKOLA HÄLSOCENTRAL	HVC har i 6 månaders tid haft ett underskott på en läkarresurs.
90742	EURAAÄMINNE HVC	På grund av kärnkraftverksbygget besöks Euraääminne av många personer från annan ort.
90141	HANGÓ HÄLSOCENTRAL	Röntgenbesöken ingår bland besöken i annan öppen vård
90162	HYVINGE HVC	Jourbesöken har lagts till efter separat förfrågan (THL)
90635	TAVASTEHEUSREGIONENS HÄLSOCENTRAL	Jourbesöken har lagts till efter separat förfrågan. Uppgifterna omfattar både läkar- och sjuksköterskebesök (THL). Uppgifter om hemsjukvårdsbesök hos personer från annan ort finns inte tillgängliga.
90689	HÄRKÄTIE HVC	Mentalhälsobesöken ingår i kategorin annan öppen vård.
90165	IJO HÄLSOCENTRAL	Antalet hemsjukvårdsbesök baserar sig på en uppskattning.
90192	JYVÄSKYLÄ HVC	För rapporteringen har uppgifterna för de tidigare kommunerna Korpilahti och Jyväskylä landskommun inkluderats i uppgifterna för Jyväskylä. Jouren i Jyväskylä har flyttats till Mellersta Finlands sjukvårdsdistrikt.
90707	JÄMSÄ SAMARBETSREGION	Socialvården och hälsovården fusionerades 2009.
90697	SANKT KARINS HVC	Antalet hemsjukvårdsbesök har inte specificerats. Mentalhälsovårdsbesöken hör till kategorin annan öppen vård och har inte specificerats i statistiken.
90616	KANGASALAREGIONENS HVC	Antalet skolhälsovårdsbesök inkluderar även besök inom studerandehälsovården. Företagshälsovårdsbesöken har inte specificerats efter kommun.
90232	KEMI HVC	Jourbesöken har lagts till separat (THL).
90248	KINNULA HVC	THL har inte fått in uppgifter om personer från andra orter. I statistiken har dessa uppgifter därför ersatts med motsvarande uppgifter för 2008.
90670	KORPILAHTI-MUURAME HVC	Uppgifterna för Korpilahti har inkluderats i uppgifterna för Jyväskylä (THL). HVC-samkommunens medlemskommuner är Jyväskylä och Muurame. Den tidigare kommunen Korpilahtis område hör fortsättningsvis till samkommunens verksamhetsområde.
90305	VILLMANSTRANDS HVC	Jourmottagningsverksamheten vid Villmanstrands hälsocentral upphörde 2009.
90324	LIBELITS OCH OUTOKUMPU SAMARBETSREGION	Samarbetsregionen inledde sin verksamhet 2009, med Libelits som värdkommun. Samtidigt ändrades patientdatasystemen. Förändringarna har försvårat insamlingen av statistikuppgifter och påverkat uppgifternas tillförlitlighet.
90703	LOIMAAREGIONENS HVC	I uppgifterna om hemsjukvårdsbesök ingår endast hemsjukvårdsbesök som utförts av läkare. Företagshälsovården har ordnats i samarbete med Härkätie samkommun och Pöytis folkhälsosamkommun. Uppgifterna om företagshälsovården i Loimaa går inte att specificera.
90325	LOST - LOJO, SJUNDEÄ, INGÅ OCH KARISLOJO SAMARBETSOMRÅDE FÖR SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDEN	Pandemivaccinationerna har registrerats som sjuksköterskebesök, totalt cirka 14 500 inom LOST-regionen.
90334	LUMIJOKI HVC	Från Lumijoki har THL inte fått in några uppgifter om personer från annan ort för år 2009.
90680	NORDVÄSTRA SATAKUNTAS HVC	Företagshälsovården överfördes till Satakunnan Työterveyspalvelut 1.1.2009.
90338	LUUMÄKI HVC	Från Luumäki har THL inte fått in några åldersgruppsfördelade uppgifter eller uppgifter om munhälsovården för år 2009. Uppgifterna har ersatts med motsvarande uppgifter för år 2008.
90354	ST. MICHELS HVC	Antalet jourbesök har lagts till efter separat förfrågan (THL) - samjour.
90357	MUHOS HVC	THL har inte fått in några åldersgruppsfördelade uppgifter om personer från annan ort.
90661	PALOKKA HVC	Jyväskylä landskommuns uppgifter har inkluderats i uppgifterna för Jyväskylä kommun (THL)
90399	PARKANO HVC	Uppgifterna om besök av patienter från annan ort har tagits upp under samma rubrik som uppgifter om patienter från den egna kommunen.
90546	PELLO HVC	Pello har samjour med hälsocentralerna i Ylitornio och svenska Övertorneå.
90738	OMSORGSSAMKOMMUNEN KARVIAINEN	Uppgifterna om hemsjukvårdsbesök innehåller felaktigheter som beror på följande: 1.1.2009 inledde samkommunen sin verksamhet, 1.6.2009 togs ett nytt program i bruk, och dessutom har man gått in

		för samordnad hemservice.
90667	PIEKSÄMÄMI HVC	Mentalvårdsarbetet har registrerats som specialiserad sjukvård och företagshälsovården har privatiserats, vilket förklarar minskningen av antalet besök jämfört med år 2008.
90419	PIRKKALA HVC	Hemsjukvården är en del av den kommunala hemservicen, där besöken vanligen registreras med hjälp av ett annat system.
90629	NORRA SATAKUNTAS AFFÄRSVERKSAMKOMMUN FÖR GRUNDSERVICE (PoSa)	PoSa har samordnad hemservice som omfattar både hemtjänst och hemsjukvård. Besöksuppgifterna redovisas i kommunens socialvårdsstatistik. Det går inte att särskilja vilka besök som hör till hemsjukvården.
90426	BORGÅ SOCIAL- OCH HÄLSOCENTRAL	I uppgifterna om företagshälsovården saknas uppgifter om antalet kunder i Borgå (verksamheten sköts av Borgås och Sibbos samägda affärsverk). Uppgifterna går inte att få fram genom uppföljning.
90458	RAUTAVAARA HVC	Uppgifterna om antalet gruppbesök inom fysioterapiverksamheten saknas.
90726	RIIHIMÄKI HVC	Företagshälsovården har köpts från ett fristående aktiebolag.
90719	SALO HVC	Pandemivaccineringarna och ökningen av antalet säsongsinfluensavaccineringar har lett till en ökning av antalet besök inom kategorin annan öppen vård.
90683	SEINÄJOKIREGIONENS HVC	Besök hos läkare på rådgivningsbyråerna har registrerats som en del av mottagningsbesöken.
90134	SIIKALATVA HVC	Hälsocentralen i Haapavesi har genomgått en ombyggnad. Läkersituationen är synnerligen dålig, endast 2 av 6 hälsoläkartjänster är besatta. Mentalvårdsläkartjänsterna har köpts av utomstående.
90497	SIBBO HVC	Antalet jourbesök har lagts till av THL. Samjouren ordnas som köptjänst vid Borgå sjukhus. Sydvästra Sibbo har anslutits till Helsingfors. Företagshälsovården ordnas som köptjänst vid Kungsvägens arbetshälsa, uppgifter saknas.
90673	INRE SAVOLAX HVC	Antalet besök har ökat på grund av vaccineringarna. Uppgifter om fysioterapibesök finns bara för en del av året: inga uppgifter har registrerats under tiden 1.1–30.4.
90641	AFFÄRSVERKET SOCIAL- OCH HÄLSOSERVICECENTRET HELLI	Uppgifterna har samlats in från två olika patientdatasystem: Pegasos 1.1–30.4.2009 och Mediatri 1.5-31.12.2009
90739	SUUPOHJA HVC	På grund av det nya patientdatasystemet har man ännu inte kunnat specificera de olika verksamheterna helt exakt, varför antalet besök inom annan öppen vård omfattar även besök inom företagshälsovården, rådgivningsverksamheten, mentalhälsovården o.d.
90526	TAIPALSAARI HVC	Uppgifterna har kompletterats med motsvarande uppgifter från 2008, eftersom uppgifterna för 2009 saknas. THL har inte fått in några åldersgruppsfördelade uppgifter för personer från annan ort.
90543	TORNEÅ HVC	Samjourbesök (kväll, natt osv.) ingår inte i de åldersfördelade uppgifterna. Under veckoslut och lätthelger ordnas jouren gemensamt av länets kommuner enligt principen om ömsesidighet.
90559	UTSJOKI HVC	Uppgifter om gruppbesök inom fysioterapiverksamheten saknas.
90686	NYSTADS HVC	Antalet jourbesök har lagts till separat (THL).
90153	VANDA HVC	I Vanda inleddes hemsjukhusverksamhet 2009. Hemsjukhusbesöken har registrerats i kategorin annan öppen vård.

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit terveyskeskuksissa 2009

Laatuseloste

Tilastotietojen relevanssi

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit terveyskeskuksissa -tilasto sisältää tietoja terveyskeskus-käyntien lukumäärästä vuosittain. Terveyskeskuskäynnit esitetään jaoteltuna lääkärikäynteihin ja muun ammattihenkilökunnan käynteihin.

Käyntityypeistä on eritelty äitiysneuvolakäynnit, lastenneuvolakäynnit, perhesuunnitteluneuvola-käynnit, kouluterveydenhuollon käynnit, opiskeluterveydenhuollon käynnit, työterveyshuollon käynnit, kotisairaanhoidokäynnit, mielenterveyskäynnit, fysioterapiakäynnit sekä muut avohoitokäynnit. Lääkärikäynnit on lisäksi jaoteltu käynteihin päivävastaanotolla ja päivystyskäynteihin. Lääkäri-käyntien lukumäärä ja lääkärin potilaiden lukumäärä ilmoitetaan ikäryhmittäin. Muun ammattihenkilökunnan käynneistä ei kerätä ikäryhmittäistä tietoa.

Kuntakohtaiset tiedot julkaistaan internetissä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen eli THL:n www-sivuilla (<http://www.thl.fi/fi/tilastot/terveyskeskustenavohoito>). Kuntien terveyskeskukset ilmoittavat käynnit jaoteltuna oman kunnan asukkaiden käynteihin ja ulkokuntalaisten käynteihin. Kuntayhtymien terveyskeskukset ilmoittavat jokaisen jäsenkunnan asukkaiden käynnit erikseen sekä ulkokuntalaisten käynnit yhteensä.

Tilastoraportissa esitetään lukumäärätietoja perusterveydenhuollon avohoitokäyntien lukumäärästä lääneittäin ja koko maan tasolla. Käyntimäärät ilmaistaan kokonaislukuina ja suhteutettuna tuhatta asukasta kohti. Lisäksi kerrotaan käyntimäärän prosentuaalinen muutos edellisen vuoden vastaavaan lukuun verrattuna.

Raportti on tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilöille, hallintoviranomaisille, suunnittelijoille ja tutkijoille, joilla on tarve saada nopeasti mahdollisimman ajantasaista tietoa perusterveydenhuollon avohoitokäyntien lukumäärästä Suomessa.

Tilastoraportin tekstiosassa on selitetty käytetyt käsitteet ja määritelmät.

Tietojen keruu perustuu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annettuun lakiin (668/2008) ja lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tilastotoimesta (409/2001).

Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Perusterveydenhuollon avohoitokäyntitiedot on kerätty kaikista Suomen terveyskeskuksista lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Tilaston perusjoukko muodostuu kaikista henkilöistä, jotka ovat käyneet terveyskeskuksen vastaanotolla vuoden aikana. Tiedonkeruu toteutetaan kerran vuodessa sähköisillä tiedonkeruulomakkeilla. Lomakkeiden tiedot tarkistetaan ja tallennetaan sähköiseen tietokantaan. Tilaston kattavuudessa pyritään aina sataan prosenttiin.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tiedot ovat oikeita, jos tiedonantajat ovat antaneet ne oikein. Tilastotietoja verrataan edellisen vuoden vastaaviin lukumääriin ja epäselvät tapaukset tarkistetaan terveyskeskuksista. Kuntakohtaiset ennakkotiedot julkaistaan alkukesästä internetissä, jonka jälkeen terveyskeskuksilla on vielä mahdollisuus täydentää ja korjata omia tilastotietojaan.

Ennakkotietojen on todettu olevan hyvin lähellä todellista lukumäärää. Yleensä ennakkotiedoissa ilmoitetut lukumäärät kasvavat hieman lopullisessa tilastossa, koska kaikkia tietoja ei aina saada ennakkotietojen julkaisuun mennessä. Tiedoista löytyneet mahdolliset virheet korjataan lopulliseen tilastoon.

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit terveyskeskuksissa on THL:n kerran vuodessa tuottama tilasto. Ennakkotiedot ilmestyvät kesäkuussa, ja lopullinen tilastoraportti ilmestyy syys-lokakuussa. Tilasto sisältää terveyskeskuskäynnit edellisen vuoden aikana.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tilastoraportti lähetetään terveyskeskusten johtaville lääkäreille ja julkaistaan THL:n internet-sivuilla.

Tilastojen vertailukelpoisuus

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit terveyskeskuksissa kerättiin ensimmäisen kerran vuodelta 1972 silloin voimaan astuneen kansanterveyslain perusteella. Tilastotiedot kerättiin terveyskeskuk-sittain vuoteen 1993 asti, mistä lähtien tiedot on kerätty kunnittain.

Tiedonkeruun sisältö on vaihdellut vuosikymmenien aikana. Vuosina 1972–1993 tietosisältö pysyi melko samanlaisena. Tiedonkeruu sisälsi tiedot terveyskeskuksen väestöstä, toiminnasta, kustan-nuksista, sairaansijoista ja hoitopäivistä, laboratorio- ja röntgentoiminnasta sekä terveyskeskuksen henkilökunnasta. Vuodesta 1980 tietosisältöön lisättiin vielä työajan käyttöä koskevia lukuja sekä tulojen ja menojen erittelyä toimintakohtaisesti. Vuoteen 1993 asti käyntitiedot ilmoitettiin jaoteltuna terveydenhuollon ja sairaanhoidon käynteihin.

Vuonna 1993 tiedonkeruusta poistettiin kustannus-, henkilökunta-, sairaansija- ja vuodeosastohoi-totietojen keruu. Terveyskeskukset toimittivat tilastotiedot paperimuodossa Kuntaliittoon, joka vas-tasi tilastojen keräämisestä ja raportoinnista. Vuodesta 2002 tiedonkeruu siirtyi Stakesille ja samal-la tiedonkeruu muuttui sähköiseksi. Stakesin ja KTL:n yhdistyttyä vuoden 2009 alusta, siirtyi tie-donkeruu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vastuulle. Tiedonkeruu on tarkoitus muuttaa yksilö-tason henkilötunnukset sisältäväksi vuonna 2011.

Perusterveydenhuollon avohoitokäyntien terveyskeskuksissa käyttämät käsitteet ja määritelmät ovat pysyneet koko ajan samoina.

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastoraportti sisältää koko maan kattavasti tiedot perusterveydenhuollon avohoitokäynneistä ter-veyskeskuksissa. Ennakkotietojen lukumäärät on verrattavissa lopullisen vuositilaston lukumääriin.

Vuoden 2009 tilaston erityiskysymykset

Päivystysvastaanottoja järjestetään yhä enenevässä määrin yhteispäivystyksenä sairaanhoitopiiri-en toimintana tai yksityiselle palveluntuottajalle ulkoistettuna palveluna. On osoittautunut, että pä-ivystyskäyntitiedot eivät kokonaisuudessaan ole tilastoituneet perusterveydenhuollon avohoidon kansallisiin tilastoihin. Osa sairaanhoitopiirien tuottamista yhteispäivystyskäynneistä on tilastoitunut erikoissairaanhoidon tiedonkeruun kautta yleislääketieteen erikoisalan päivystyskäynneiksi ja osa jäänyt kokonaan kansallisen tilastoinnin ulkopuolelle. Päivystyskäyntien tilastoinnin eroavaisuudet on tiedostettu ja tilastoimista on pyritty ohjeistamaan paremmin mm. HILMO-ohjeistuksen päivityk-sellä. Lisäksi kahdeksaan terveyskeskukseen lähetettiin erillispyyntö päivystyskäyntien lähettämi-sestä tiedonkeruun päätyttyä. Kuusi terveyskeskusta toimitti pyydytetyt tiedot (liite 1).

Kotisairaanhoidonkäyntitietojen tilastoinnissa on 2000-luvulla ollut ongelmana erottaa kotisairaan-hoidon ja kotipalvelun tiedot, mikäli ne ovat kotihoitoyksikössä yhdistetty.

Syksyllä 2009 aloitettiin portaittain väestön rokottaminen H1N1-virusta vastaan. Tämä lisäsi osal-taan käyntejä muiden ammattihenkilöiden luokse. STM:n ja THL:n arvion mukaan vuoden 2010 helmikuuhun mennessä noin 2 miljoonaa suomalaista oli rokotettu (Saatavana [www-osoitteessa http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tiedote?id=21969](http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tiedote?id=21969), 12.10.2010).

Joiltakin terveyskeskuksilta ei saatu kaikkia pyydyttyjä tietoja ja puuttuvia tietoja korvattiin vuoden 2008 tiedoilla. Korpilahti-Muuramen terveyskeskuksen tiedoista siirrettiin Korpilahden (lakk.

31.12.2008) ja Palokan terveyskeskuksen tiedoista Jyväskylän maalaiskunnan (lakk. 31.12.2008) tiedot Jyväskylän tietoihin.

Osa terveyskeskuksista ilmoittaa tiedonkeruun yhteydessä antamiinsa tietoihin liittyviä lisätietoja. Terveyskeskusten lähettämiä lisätietoja on erillisessä liitteessä (liite 1.).

Öppenvårdsbesök inom primärvården på hälsovårdscentralerna 2009

Kvalitetsbeskrivning

Statistikuppgifternas relevans

Statistiken över öppenvårdsbesöken inom primärvården på hälsovårdscentralerna innehåller uppgifter om antalet hälsocentralsbesök per år. Hälsocentralsbesöken redovisas indelade i besök hos läkare eller annan personal.

Besökstyperna har specificerats som besök på rådgivningsbyråer för mödravård, barnavård och familjeplanering, besök inom skolhälsovården, studerandehälsovården och företagshälsovården, hemsjukvårds- och mentalvårdsbesök, fysioterapibesök samt övriga öppenvårdsbesök. Läkarbesöken har dessutom delats in i besök på dagmottagning och jourbesök. Antalet läkarbesök och antalet patienter per läkare anges efter åldersgrupp. För besök hos annan yrkesutbildad personal insamlas inga åldersgruppsfördelade uppgifter.

De kommunvisa uppgifterna publiceras på THL:s webbplats (<http://www.thl.fi/fi/tilastot/terveyskeskustenavohoito>). Kommunernas hälsovårdscentraler meddelar antalen besök indelade efter besök gjorda av kommunens egna invånare och besök gjorda av personer från annan ort. Samkommunernas hälsovårdscentraler meddelar antalet besök för varje enskild medlemskommun samt det totala antalet besök som invånare från andra kommuner gjort.

I statistikrapporten presenteras antalsuppgifter om öppenvårdsbesöken inom primärvården för varje enskilt län och för hela landet. Antalet besök anges i absoluta tal och som relativtal per tusen invånare. Därtill anges den procentuella förändringen i antalet besök jämfört med motsvarande tal året innan.

Rapporten är avsedd för alla som snabbt behöver få tillgång till uppdaterad information om antalet öppenvårdsbesök inom primärvården i Finland: yrkesutbildade personer i hälso- och sjukvården, förvaltningsmyndigheter, planerare och forskare.

I statistikrapportens textdel förklaras de begrepp och definitioner som används i rapporten.

Insamlingen av uppgifter baserar sig på bestämmelser i lagen om Institutet för hälsa och välfärd (668/2008) och lagen om statistikväsendet vid forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (409/2001).

Metodbeskrivning för statistikundersökningen

Uppgifterna om öppenvårdsbesök inom primärvården har samlats in från alla hälsovårdscentraler i Finland med undantag av Åland. Statistikpopulationen består av alla personer som under året har besökt hälsocentralsmottagningen. Datainsamlingen genomförs genom elektroniska formulär en gång per år. Uppgifterna i formulären kontrolleras och lagras därefter i en elektronisk databas. Strävan är alltid att statistiken ska ha en täckningsgrad om hundra procent.

Uppgifternas exakthet och tillförlitlighet

Uppgifterna är korrekta, om uppgiftslämnarna har lämnat in dem korrekt. Statistikuppgifterna jämförs med motsvarande siffror för året innan. I oklara fall kontrollerar man uppgifterna med hälsovårdscentralen. Preliminära uppgifter på kommunnivå publiceras på webben under försommaren, varefter hälsovårdscentralerna har möjlighet att komplettera och korrigera sina egna statistikuppgifter.

De preliminära uppgifterna har konstaterats ligga mycket nära de verkliga siffrorna. Siffrorna i den slutgiltiga statistiken är i allmänhet något högre än de preliminära siffrorna, eftersom man inte alltid får in alla uppgifter före publiceringen av de preliminära uppgifterna. Eventuella fel som påträffats i de preliminära uppgifterna korrigeras i den slutgiltiga statistiken.

De publicerade uppgifternas aktualitet och punktlighet

Uppgifterna om öppenvårdsbesöken inom primärvården på hälsovårdscentralerna är en statistik som upprättas av THL en gång om året. De preliminära uppgifterna publiceras i juni och den slutliga statistikrapporten i september–oktober. Statistiken innehåller uppgifter om hälsocentralsbesök som gjorts det föregående året.

Uppgifternas tillgänglighet och transparens/tydlighet

Statistikrapporten skickas till hälsovårdscentralernas chefsläkare och publiceras på THL:s webbplats.

Uppgifternas jämförbarhet

Det första år för vilket uppgifter om öppenvårdsbesök inom primärvården på hälsovårdscentralerna samlades in var 1972. Uppgiftsinsamlingen basade sig på folkhälsolagen, som trädde i kraft samma år. Insamlingen av statistikuppgifter genomfördes hälsocentralsvis fram till år 1993, varefter man övergick till att samla in uppgifterna kommunvis.

Datainnehållet har varierat under de gångna årtiondena, även om det var i stort sett oförändrat under åren 1972–1993. Datainsamlingen omfattade uppgifter om befolkningen inom hälsovårdscentralens område, hälsovårdscentralens verksamhet, kostnader, antal bäddplatser och vårddygn, laboratorie- och röntgenverksamhet samt personal. År 1980 utvidgades datainnehållet med uppgifter om arbetstidsanvändning och uppgifter om specificering av inkomster och utgifter efter verksamhet. Fram till 1993 meddelades besöksuppgifterna indelade i hälsovårdsbesök och sjukvårdsbesök.

År 1993 upphörde man att samla in uppgifter om kostnader, personal, bäddplatser och slutenvård. Hälsovårdscentralerna lämnade in uppgifterna i pappersform till Kommunförbundet, som ansvarade för sammanställandet och rapporteringen av statistiken. Ansvaret för datainsamlingen övertogs av Stakes 2002 och samtidigt övergick man till elektronisk datainsamling. Vid sammanslagningen av Stakes och Folkhälsoinstitutet i början av år 2009 övergick ansvaret för datainsamlingen till Institutet för hälsa och välfärd (THL). Inom datainsamlingen avser man att övergå till insamling av personbeteckningsförsedda uppgifter på individnivå år 2011.

De begrepp och definitioner som gäller öppenvårdsbesöken inom primärvården vid hälsovårdscentralerna har hela tiden förblivit oförändrade.

Tydlighet och konsistens/enhetlighet

Statistikrapporten innehåller uppgifter från hela landet om öppenvårdsbesök inom primärvården vid hälsovårdscentralerna. Siffrorna i den preliminära statistiken är jämförbara med siffrorna i den slutliga årsstatistiken.

Speciella frågor i statistiken för år 2009

Jourmottagningar ordnas i allt större utsträckning som samjourverksamhet inom ramen för sjukvårdsdistriktets verksamhet eller som utlokaliserad verksamhet i privata serviceproducenters regi. Uppgifterna om jourbesök i den nationella primärvårdsstatistiken har visat sig vara ofullständiga. En del av de samjournmottagningsbesök som redovisas av sjukvårdsdistrikten har registrerats som jourbesök inom specialområdet för allmän medicin inom den specialiserade sjukvården, medan andra besök inte alls har registrerats i den nationella statistiken. Dessa avvikelser i registreringen av jourbesöken har uppmärksammats och anvisningarna om registreringen har förbättrats bl.a. genom uppdatering av anvisningarna för HILMO. Efter insamlingstidens utgång har åtta hälsovårdscentraler ombetts komplettera sina uppgifter om jourbesök. Sex hälsovårdscentraler har lämnat in de begärda uppgifterna (bilaga 1).

I statistiken över hemsjukvårdsbesök har det under 2000-talet förekommit problem med att särskilja mellan hemsjukvård och hemtjänst i de fall där båda tjänsterna samordnas av en och samma hemserviceenhet.

Under hösten 2009 inleddes vaccinering av hela befolkningen mot svininfluensaviruset A(H1N1). Vaccinationerna genomfördes etappvis. Vaccinationsverksamheten bidrog till att öka antalet besök hos annan yrkesutbildad personal. Enligt uppgifter från SHM och THL hade uppskattningsvis 2 miljoner finländare blivit vaccinerade under tiden fram till februari 2010 (http://www.thl.fi/sv_SE/web/sv/meddelande?id=21969, 12.10.2010).

I de fall där man inte fick in alla de begärda uppgifterna från hälsocentralerna ersattes de saknade uppgifterna med motsvarande uppgifter för år 2008. Av uppgifterna från Korpilahti-Muurame hälsocentral har de uppgifter som gällde Korpilahti och de uppgifter från Palokka hälsocentral som gällde Jyväskylä landskommun inkluderats i uppgifterna för Jyväskylä stad. Korpilahti kommun, Jyväskylä landskommun och Jyväskylä stad fusionerades 31.12.2008.

I samband med uppgiftsinsamlingen har en del hälsovårdscentraler gett tilläggsinformation om de uppgifter som de har lämnat in. Denna tilläggsinformation redovisas i en separat bilaga till statistikrapporten (bilaga 1).